

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет української й іноземної філології, журналістики та мистецтв
Кафедра культури і мистецтв**

**СТВОРЕННЯ ЦИФРОВИХ АРХІВІВ ТА БІБЛІОТЕК КУЛЬТУРНОЇ
СПАДЩИНИ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВІЙНИ (НА ПРИКЛАДІ ІВАНО-
ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)**

Кваліфікаційна робота (проєкт)
на здобуття ступеня вищої освіти «Магістр»

Виконав: здобувач 2 курсу, 08-211М групи
Спеціальності 034 Культурологія
Освітньо-професійної (наукової) програми
Культурологія
Кобилецький Олександр Орестович

Керівник: кандидат педагогічних наук,
доцент
Левченко М.Г.

Рецензент: директор Херсонського
обласного центру народної творчості
Капелюшник В. В.

Івано-Франківськ – 2025

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ	7
1.1 Концептуальні основи культурної спадщини та її класифікація	7
1.2 Правові та етичні аспекти культурної спадщини та її оцифрування	13
1.3 Стан оцифрування культурної спадщини Івано-Франківської області	18
РОЗДІЛ 2. ОЦИФРУВАННЯ МАТЕРІАЛЬНОЇ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ	22
2.1 Теоретико-методичні основи оцифрування та цифровізації культурної спадщини	22
2.2 Практика оцифрування музейно-архівних фондів в установах Івано-Франківської області	24
2.3 Розробка уніфікованої методики оцифрування матеріальної спадщини в умовах війни	30
РОЗДІЛ 3. МЕТОДИКА ОЦИФРУВАННЯ НЕМАТЕРІАЛЬНОЇ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ	40
3.1 Теоретико-концептуальні та міжнародно-правові засади документування нематеріальної культурної спадщини	40
3.2 Розробка уніфікованої методики оцифрування НКС Івано- Франківської області	43
3.3 Державна стратегія та інституційно-кадрове забезпечення цифровізації культурної спадщини в умовах воєнного стану	47
ВИСНОВКИ	50
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	53
ДОДАТКИ	60

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Культурна спадщина є фундаментом національної ідентичності та стратегічним ресурсом для післявоєнної відбудови України. В умовах повномасштабної агресії російської федерації об'єкти матеріальної та нематеріальної спадщини перетворилися на мішені, а автентичні українські цінності на окупованих територіях цілеспрямовано знищуються. Це вимагає негайного перегляду та кардинального посилення механізмів їхнього захисту.

Традиційні методи збереження в музейних та архівних фондах виявилися недостатньо ефективними перед загрозою масштабних руйнувань, що зумовило критичну необхідність переходу до цифровізації як найбільш надійного інструменту збереження інформації про культурне надбання. Регіони, які не зазнали прямого зіткнення, такі як Івано-Франківська область, стикаються з іншими викликами: економічними труднощами, перерозподілом бюджетного фінансування на оборону та відсутністю уніфікованих державних інструкцій. У цьому контексті альтернативні джерела фінансування від міжнародних та національних фондів стають життєво необхідним джерелом фінансування для реалізації проєктів з оцифрування, реставрації та популяризації.

Аналіз використання цих механізмів на прикладі Івано-Франківської області, що має успішний, хоча й точковий, досвід залучення грантів, дозволить не лише оцінити їхню ефективність, але й виявити системні прогалини (відсутність єдиної методики, браку кваліфікованих кадрів, нестабільність фінансування), що стримують комплексну цифровізацію.

Актуальність теми посилюється також стратегічними пріоритетами, визначеними на регіональному рівні. Зокрема, Регіональна цільова комплексна програма “Культура Івано-Франківщини” на 2022-2026 роки [13] чітко визначає збереження та охорону об'єктів культурної спадщини та підтримку музейної та бібліотечної справи як ключові

напрями. Оскільки ефективне збереження та доступ у сучасних умовах є неможливим без створення цифрового страхового фонду, виконання цих регіональних завдань прямо залежить від впровадження уніфікованої методики оцифрування, що й обумовлює практичну значущість цього дослідження.

Мета дослідження – здійснити комплексний аналіз актуальності та ефективності використання грантових можливостей і цифрових технологій для збереження матеріальної та нематеріальної культурної спадщини Івано-Франківської області в умовах повномасштабної війни та розробити практичні рекомендації для впровадження системного підходу в цій сфері.

Для досягнення поставленої мети визначено наступні **завдання**:

- Проаналізувати вплив повномасштабного вторгнення на стан, виклики та фінансування проєктів із збереження культурної спадщини Івано-Франківщини.
- Визначити роль та ефективність грантових програм міжнародних та національних фондів як ключового інструменту залучення додаткового фінансування для збереження культурної спадщини.
- Дослідити наявний досвід та виклики у сфері оцифрування матеріальної та нематеріальної культурної спадщини Івано-Франківської області (на прикладі музейних експонатів, архівних фондів та архітектурних пам'яток).
- Розробити методичні рекомендації та інструкції щодо уніфікації підходів до збереження та оцифрування культурної спадщини в умовах надзвичайних ситуацій та воєнного стану.
- Обґрунтувати необхідність системного фінансування та створення єдиної цифрової платформи для зберігання, поширення та популяризації оцифрованих матеріалів.

Об'єкт дослідження – процес збереження матеріальної та нематеріальної культурної спадщини Івано-Франківської області в умовах воєнного стану.

Предмет дослідження – проєкти з оцифрування культурної спадщини, сучасні цифрові технології (оцифрування, 3D-моделювання, фотограмметрія) та механізми їх використання для підвищення ефективності та сталості збереження культурної спадщини Івано-Франківської області.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети використано комплекс загальнонаукових та спеціальних методів, зокрема:

- Аналізу та синтезу – для вивчення законодавчої бази, регіональних та національних стратегій, а також для узагальнення виявлених проблемних аспектів та розробки комплексних рекомендацій.
- Порівняння – для зіставлення різних методів оцифрування (лазерне сканування, фотограмметрія) та оцінки їхньої ефективності для різних типів об'єктів (архітектура, музейні експонати, архіви).
- Системний підхід – для розгляду комплексу проблем збереження та оцифрування в нерозривному зв'язку з питаннями фінансування, кадрового забезпечення та законодавчого регулювання.
- Кейс-стаді – для детального аналізу успішних грантових проєктів, реалізованих Івано-Франківським краєзнавчим музеєм, Музеєм мистецтв Прикарпаття, Державним архівом та Івано-Франківським національним технічним університетом нафти і газу.

Наукова новизна дослідження полягає у:

- Вперше проведено комплексний аналіз ролі грантового фінансування та цифрових технологій як взаємопов'язаних та взаємодоповнюючих інструментів для забезпечення життєздатності культурної спадщини Івано-Франківщини в умовах повномасштабної війни.

- Удосконалено методичний підхід до організації роботи з оцифрування музейних, архівних фондів та архітектурних пам'яток через призму необхідності стратегічного регіонального планування та уніфікації протоколів.

Отримало подальший розвиток обґрунтування створення єдиної цифрової платформи, яка забезпечить не лише збереження, але й всеосяжну доступність культурної спадщини, а також системи профільної підготовки кадрів для забезпечення сталості процесу цифровізації в регіоні.

Результати дослідження можуть бути використані органами державної влади та місцевого самоврядування (зокрема, Івано-Франківською обласною адміністрацією) при розробці та корегуванні регіональних програм, а також культурними інституціями для ефективного залучення грантових коштів і впровадження сучасних цифрових технологій.

Апробація результатів дослідження. Основні положення кваліфікаційної роботи обговорювались на засіданні кафедри культури і мистецтв, на XIII Всеукраїнській (із міжнародною участю) науково-практичній конференції «Актуальні проблеми мистецької освіти в системі вищої школи» (25 квітня 2025 р., Херсон–Івано-Франківськ), на 1 Міжнародній студентській науково-практичній конференції «Мистецька освіта: теорія, методика, практика» (30 жовтня 2025 р., Бердянськ-Запоріжжя). Окремі аспекти дослідження висвітлено у статті «Вплив цифрових технологій на збереження культурної спадщини Івано-Франківщини: кейс-стаді» (Електронний альманах «Магістерські студії», випуск XXV, збірник наукових статей, 2025 р.).

Структура роботи. Робота складається зі вступу, 3 розділів, 9 підрозділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

1.1 Концептуальні основи культурної спадщини та її класифікація

Категорія «**Культурна спадщина**» має складне та динамічне визначення, яке еволюціонувало від фокусування на монументальних об'єктах до всеохоплюючого поняття, що включає як матеріальні, так і нематеріальні аспекти, а також пов'язані з ними ландшафти та простори.

У міжнародному праві немає єдино правильного визначення поняття «культурна спадщина», але воно формується низкою ключових конвенцій ЮНЕСКО, які демонструють розширення поняття та його стандартизацію.

1. Початковий етап з фокусом на монументальних об'єктах. **Конвенція про охорону культурної і природної спадщини ЮНЕСКО 1972 р.** Цей документ став епохальним і вперше в історії міжнародного права закріпив низку фундаментальних принципів щодо культурної спадщини.

Найважливіші нові пункти та концепції, які вперше окреслились або набули міжнародно-правового закріплення у цьому документі включають [2]:

- Концепцію «Видатної універсальної цінності» та спільної відповідальності (ст. 6, п. 1) [2]: вперше культурна і природна спадщина (визначена у ст. 1 і 2) визнається «загальною спадщиною». Це найважливіший новий принцип, що виводить охорону спадщини за рамки виключної національної справи.
- Визнання подвійної спадщини: Конвенція вперше об'єднала охорону культурної та природної спадщини в єдиному міжнародному документі, запровадивши концепцію «всесвітньої спадщини» [2] (згадується у ст. 4, 6, 7).

- Створення Міжнародних механізмів та системи створення Комітету всесвітньої спадщини (ст. 8) [2]:

- Вперше засновано постійний Міжурядовий комітет при ЮНЕСКО, який є центральним органом управління та прийняття рішень у сфері охорони всесвітньої спадщини.

- Створення Списку всесвітньої спадщини (ст 11, п. 2) [2]: започатковано унікальний реєстр цінностей, які «мають видатну універсальну цінність». Це створює міжнародно визнаний перелік найбільш значущих об'єктів світу.

- Створення Списку спадщини під загрозою (ст. 11, п. 4) [2]: Вперше запроваджено механізм для оперативного реагування на серйозні та конкретні небезпеки (військові конфлікти, стихійні лиха, руйнування) шляхом внесення об'єктів до окремого «чорного списку», що сигналізує про необхідність термінової міжнародної допомоги.

- Заснування Фонду всесвітньої спадщини (ст. 15) [2]: Створення спеціального міжнародного фінансового механізму для надання допомоги державам у збереженні їхньої спадщини, що має універсальну цінність.

Зобов'язання Держав та Міжнародне Співробітництво

- Пріоритет національної відповідальності (ст. 4) [2]: чітке визнання того, що «зобов'язання забезпечувати виявлення, охорону, збереження, популяризацію й передачу майбутнім поколінням» спадщини покладається насамперед на державу, на території якої вона розміщена.

- Система міжнародної допомоги (ст. 7, 13, 19, 22) [2]: формалізація системи співробітництва та допомоги, яка включає не лише фінансову допомогу (кредити, субсидії), але й технічну та освітню

підтримку (направлення експертів, підготовка спеціалістів, наукові дослідження).

- Заборона шкоди спадщині інших держав (ст. 6, п. 3) [2]: держави зобов'язуються не вдаватися до будь-яких навмисних дій, що могли б завдати прямо чи опосередковано шкоди спадщині, розміщеній на території інших країн-сторін Конвенції.

2. Розширення (Включення нематеріальних аспектів). **Конвенція про охорону нематеріальної культурної спадщини 2003 року** [3] революційно змінила міжнародний підхід до культурної спадщини, здійснивши парадигмальний зсув від фокусування на матеріальних "пам'ятках" до людей, процесу та живої культури.

Найважливіші нові підходи, вперше окреслені в цьому документі:

- Нове визначення спадщини: від «об'єкта» до «процесу» [3]

Ключова інновація полягає у визначенні та охороні нематеріальної культурної спадщини (НКС), яку часто називають «живою спадщиною».

- Суть нематеріальної культурної спадщини: це не застигли артефакти, а звичаї, форми показу та вираження, знання та навички, що постійно відтворюються спільнотами.

- Динамічність: нематеріальна культурна спадщина, що передається від покоління до покоління, постійно відтворюється спільнотами й групами під впливом їхнього оточення, взаємодії з природою та їхньої історії.

- Сфери нематеріальної культурної спадщини: Конвенція чітко окреслила, що НКС включає [3]:

- Усні традиції та форми вираження (включно з мовою).
- Виконавські мистецтва (музика, танці, театр).
- Звичаї, обряди, свята.
- Знання та звичаї, що стосуються природи і всесвіту.

- Знання та навички, пов'язані з традиційними ремеслами.

Переорієнтація на спільноту та ідентичність

Конвенція 2003 року поставила спільноти (громади, групи, окремих осіб) у центр процесу охорони, на відміну від Конвенції 1972 року, де провідна роль належала експертам та державам.

- Вирішальна роль спільноти: елемент вважається НКС лише тоді, коли він визнаний спільнотами як частина їхньої культурної спадщини.
- Формування ідентичності: НКС формує у спільнот почуття самобутності й наступності, сприяючи таким чином повазі до культурного різноманіття й творчості людини.
- Нова роль охорони: охорона НКС спрямована не стільки на фізичне збереження, скільки на забезпечення життєздатності традицій, практик та знань, а також на передачу їх наступним поколінням.

Нові принципи охорони

Замість консервації та реставрації, характерних для матеріальної спадщини, Конвенція запровадила наступні підходи до збереження [3]:

- Інвентаризація: Ключовим інструментом охорони є складання інвентарних переліків елементів НКС на національному рівні за участю спільнот. Це не список "найкращих", а інструмент усвідомлення та управління.
- Списки ЮНЕСКО: Запровадження двох міжнародних списків:
- Репрезентативний список (для підвищення обізнаності та взаємної поваги).
- Список термінової охорони (для мобілізації міжнародної допомоги елементам, яким загрожує зникнення).
- Повага до різноманіття та прав людини: Конвенція підкреслює, що охорона НКС має здійснюватися без шкоди для інших прав людини і з урахуванням культурного розмаїття.

Таким чином, Конвенція 2003 року визнала, що культура є "способом життя", а спадщина – це не тільки об'єкти, що стоять на місці, а й знання та практики, які живуть у людях і передаються в часі.

3. Конвенція Фаро 2005 року [4] є ключовим документом для сучасного розуміння культурної спадщини (КС), оскільки вона здійснила фундаментальний зсув у підході: від зосередження на самому об'єкті (як у конвенціях ЮНЕСКО 1972 та 2003 рр.) до зосередження на людині та суспільстві.

Цей документ має критичну важливість через наступні аспекти [4]:

- Нова, людино-орієнтована дефініція культурної спадщини.

Конвенція Фаро пропонує найбільш інклюзивне і соціально-орієнтоване визначення:

- Визначення, засноване на цінностях: кс – це «сукупність ресурсів, успадкованих від минулого, і яку люди вважають, незалежно від своєї приналежності, відображенням і вираженням своїх постійно перемінливих цінностей, вірувань, знань та традицій» (ст. 2) [4].
- Акцент на ідентичності: цінність спадщини визначається не лише її історичним чи художнім значенням, а й тим, як вона формує ідентичність і спадковість для конкретних спільнот.
- Неофіційність: визнання цінності спадщини виходить за межі офіційних списків і реєстрів. Вона включає об'єкти, які мають значення для місцевих громад, навіть якщо вони не є всесвітньо відомими пам'ятками.

- Концепція «Спільнота спадщини» (Heritage Community).

Конвенція вперше ввела та визначила поняття «спільнота спадщини» як «групу людей, які надають цінність конкретним аспектам культурної спадщини та бажають, у рамках суспільної взаємодії, підтримувати та передавати її наступним поколінням» (ст. 2, п. 4) [4].

- Участь і залучення: це зобов'язує держави визнавати і підтримувати право громадян брати активну участь у процесах визначення, збереження та управління спадщиною.

- Демократизація охорони: Охорона спадщини стає демократичним процесом, а не виключно прерогативою експертів чи державних органів.

Зв'язок Спадщини з Правами та Розвитком

Конвенція Фаро позиціонує культурну спадщину як ресурс для суспільного розвитку, що має прямий зв'язок із правами людини.

- Право на культурну спадщину (ст. 4) [4]: 1 документ визнає, що право на культурну спадщину є невід'ємним правом людини, яке впливає з права на участь у культурному житті, закріпленого у Загальній декларації прав людини.

- Відповідальність перед майбутнім: Конвенція підкреслює відповідальність суспільства за стале використання спадщини та її передачу майбутнім поколінням як ресурсу для сталого розвитку, добробуту та якості життя.

- Взаєморозуміння та діалог: спадщина розглядається як інструмент, що сприяє взаємному порозумінню та діалогу між різними спільнотами та культурами, що є особливо важливим у контексті європейської інтеграції та культурного розмаїття.

Таким чином, Конвенція Фаро 2005 р. є не стільки пам'ятко охоронним, скільки соціально-політичним та етичним документом, який підкреслює, що спадщина існує завдяки людям і для людей.

Культурна спадщина – це сукупність матеріальних та нематеріальних об'єктів, які мають велике історичне, культурне та естетичне значення для певної групи людей, спільноти або нації [25].

1. Матеріальна культурна спадщина – це сукупність об'єктів, створених людьми або природою, що мають універсальну

цінність з точки зору історії, мистецтва, науки, етнології чи антропології. Вона включає архітектурні пам'ятки, ансамблі, музеї, бібліотеки, художні та книжкові колекції тощо [37]. В свою чергу матеріальну культурну спадщину можна поділити на:

- а. Рухому – об'єкти, що мають культурну цінність і можуть бути переміщені в просторі не втративши цю цінність;
 - б. Нерухому – об'єкти що не можуть бути переміщені, однак які є важливими свідченнями історії, культури та розвитку людства, що мають фізичну, матеріальну форму.
2. Нематеріальна культурна спадщина, за визначенням у Конвенції ЮНЕСКО, охоплює звичаї, традиції, форми вираження, знання та навички, а також інструменти, артефакти та простори, що визнані спільнотами як важлива складова їхньої культурної спадщини.

1.2 Правові та етичні аспекти культурної спадщини та її оцифрування

У 2000 році в Україні був прийнятий та опублікований ЗУ «Про охорону культурної спадщини» [8], що і в період повномасштабного вторгнення регулює захист матеріальної та нематеріальної культурної спадщини.

Згідно Закону охорона культурної спадщини (ОКС) [8] – це комплекс заходів, спрямованих на виявлення, дослідження, фіксацію, захист, збереження, реставрацію, пристосування, використання та популяризацію об'єктів культурної спадщини.

Її основна мета – забезпечити передачу цінностей і знань, успадкованих від минулих поколінь, майбутнім поколінням.

Закон України «Про охорону культурної спадщини» є фундаментальним, але недостатньо ефективним і до певної міри поверхневим у реалізації актом. Закон забезпечив базову правову рамку

для охорони культурної спадщини в Україні, визначивши ключові поняття, види об'єктів (пам'ятки, ансамблі, визначні місця) та повноваження органів влади. Він формально імплементує багато положень міжнародних конвенцій (ЮНЕСКО 1972, 2003 рр.[2, 3]) щодо класифікації спадщини та необхідності її обліку, регулює створення Державного реєстру нерухомих пам'яток України як ключового механізму обліку та юридичного захисту.

Проте, варто підкреслити і слабкі сторони:

- Відсутність механізмів відповідальності та контролю. Штрафи та санкції за руйнування чи пошкодження пам'яток часто є нерівноцінними завданій шкоді, що не стримує забудовників чи недобросовісних власників. Процедури примусового викупу чи конфіскації пам'яток, що перебувають під загрозою, є занадто складними і рідко застосовуються.
- Недосконала система фінансування. Закон декларує необхідність фінансування охорони, але не створює ефективних фінансових механізмів (податкові пільги, спеціалізовані фонди, механізми державно-приватного партнерства), що перекладає тягар охорони виключно на місцеві бюджети та волонтерів.
- Недостатня деталізація в нових сферах (цифровізація). Закон поверхнево регулює питання цифровізації та створення цифрових архівів. Навіть останні зміни 2022–2025 рр., хоч і посилюють вимоги до документування військових втрат, не дають чіткого визначення статусу цифрової копії, стандартів оцифрування (метаданих) чи механізму фінансування цифрових архівів.
- Проблеми з обліком та статусом. Існує значна частина щойно виявлених або потенційних об'єктів, які не мають офіційного статусу пам'ятки. Закон не забезпечує їхнього достатнього захисту

на етапі очікування внесення до Реєстру, що робить їх вразливими до руйнування.

- Слабке місцеве управління. Закон покладає значні повноваження на місцеві органи охорони, які часто не мають достатнього персоналу, кваліфікації та ресурсів для ефективного виконання вимог закону.

Важливістю закону все ж є те, що він реагує та виклики часу та був суттєво доповнений у 2020 році відповідно до ратифікованого Другого Протоколу Гаазької конвенції про захист культурних цінностей у випадку збройного конфлікту [1]. Україна є стороною «Конвенції про захист культурних цінностей у випадку збройного конфлікту від 14 травня 1954 року», відповідно до статті 3 якої Високі Договірні Сторони зобов'язуються підготувати ще в мирний час охорону культурних цінностей, розташованих на їх власній території, від можливих наслідків збройного конфлікту, вживаючи заходів, які вони вважають необхідними. Зокрема, Гаазькою конвенцією визначено заходи, які слід провести для убезпечення культурних цінностей, починаючи від проведення інвентаризації предметів та їх опису, завершуючи навчаннями персоналу та забезпечення його засобами захисту і предметами для організації евакуації цінностей.

Конвенція також декларує тезу, що **культурні цінності не повинні використовуватись у воєнних цілях [1].**

Гаазька конвенція з'явилась як реакція на значні руйнування, які зазнала Європа під час Другої світової війни, у тому числі пошкодження чи втрата культурних пам'яток. Саме цей документ став початком напрацювань не лише про збереження культурних пам'яток бід час збройних конфліктів, а з закликом для всіх держав-учасниць дбати про культуру і опікуватися її збереженням і в мирний час.

ЗУ «Про охорону культурної спадщини» є не єдиним, що регулює оцифрування та збереження культурної спадщини. Не менш важливим є і **Закон України «Про авторське право і суміжні права» [5].** Цей закон

окреслює поняття твору оригінального інтелектуального творіння автора (співавторів) у сфері науки, літератури, мистецтва тощо, виражене в об'єктивній формі та виділяє ознаки оригінальності твору, які характеризують твір як результат власної інтелектуальної творчої діяльності автора та відображає творчі рішення, прийняті автором під час створення твору. Ст. 12 Закону України «Про авторське право і суміжні права» визначено майнові права інтелектуальної власності на твір [5]:

1. Використовувати твір;
2. Дозволяти і забороняти використання твору.

До видів використання твору належать, зокрема, відтворення, що є основою оцифрування об'єкта культурної спадщини та публічне виконання, публічний показ, публічне демонстрування, публічне сповіщення, інтерактивне надання доступу публіці та інші способи доведення до загального відома публіки.

Складність полягає також у тому, що майнове авторське право діє протягом життя автора та ще 70 років після його смерті, а далі права на твір переходять у площину суспільного надбання, а немайнове авторське право є безстроковим. Зважаючи на Закон України «Про авторське право і суміжні права» та пункт 46 Положення про Музейний фонд України у музейників часто виникає проблема з оцифруванням музейних фондів, їх демонстрацією на сайтах, а також виготовленням сувенірної продукції з використанням зображень музейних предметів, адже ці два документи суперечать один одному [48]. Розміщення оцифрованих музейних експонатів, які не перейшли у суспільне надбання заборонено демонструвати за межами музею, що оцифрував цю пам'ятку, та надавати доступ до більш ніж однієї копії цього твору. Таким чином, музей, архів, бібліотека мають право на відтворення твору у цифровому форматі без звернення до правовласника, навіть якщо строк дії майнових авторських прав на твір не вичерпано, саме з метою збереження цього твору. Зокрема, з метою зберігання твору у закритих хмарних середовищах, на серверах

музеїв тощо – тобто на тих носіях, доступ до яких має лише музей, архів, або бібліотека. Будь-яке інше використання оцифрованого твору, що не перейшов у суспільне надбання, є можливим лише з дозволу правовласника – автора, його спадкоємця, або організації, якій належать майнові права на твір.

Тут виникає питання: «Чим ж є цифровий файл із зображенням об'єкта культурної спадщини?». Згідно закону, можна зробити висновок, що оцифроване зображення музейного предмету не буде вважатися об'єктом авторського права, оскільки не є оригінальним. Але якщо фотограф зробив фотографію предмету, яка не є його буквральним відтворенням, таке фото може відповідати критерію оригінальності, а значить – бути новим об'єктом авторського права. Тому, важливо, задля уникнення прямих прецедентів при оцифруванні об'єктів скласти між замовником та виконавцем пакет документів:

- Договір про створення за замовленням твору і передачі майнових прав на них;
- Договір підряду на виконання робіт, що не тягнуть за собою створення об'єктів авторського права (для творів живопису);
- Угода про нерозголошення інформації;
- Акт прийому-передачі виконаних робіт (наданих послуг);
- Внутрішній документ установи чи організації і збереження оцифрованих матеріалів та доступ до інформації працівників та відвідувачів.

Не менш важливим для розуміння роботи та збереження культурної спадщини є **Закон України «Про Національний архівний фонд та архівні установи»** [9] прийнятий у 1993 році. Згідно ст. 4 Національний архівний фонд України є складовою частиною вітчизняної і світової культурної спадщини та інформаційних ресурсів суспільства, перебуває під охороною держави і призначений не лише для збереження документів, а

й для задоволення інформаційних потреб суспільства і держави, реалізації прав та законних інтересів кожної людини.

Закон передбачає право власності на різні види документів: наприклад, архівні документи репресивних органів належать державі і передаються на зберігання Галузевому державному архіву Українського інституту національної пам'яті. В ст. 8 також вказано, що право власності на документ (у тому числі його цифрову копію) не є рівноцінним праву власності на об'єкт, що задокументований у цьому документі, а доступ до документів в архіві не є порушенням права інтелектуальної власності, на відміну від правової колізії музейних архівів [8].

В Законі чітко прописано, що працівники архівів повинні не лише зберігати документи, а при необхідності (військовий стан є одним із таких випадків) створювати копії для страхового фонду і фонду користування документами Національного архівного фонду, іншим чином забезпечувати їх збереженість, а у разі віднесення їх до унікальних чи надання у користування поза архівними установами забезпечувати страхування за правилами, встановленими законодавством.

1.3 Стан оцифрування культурної спадщини Івано-Франківської області

Культурна спадщина Івано-Франківської області вирізняється багатством і різноманіттям, представленим як матеріальними, так і нематеріальними об'єктами. Великою мірою це зумовлено унікальним географічним розташуванням регіону на стику Українських Карпат та Передкарпаття. На формування культури краю вплинули як основні етнографічні групи: гуцули і бойки (переважно гірська частина), покутяни та опілляни (рівнинне Прикарпаття), так і історична багатонаціональність. Тривале співіснування та взаємодія поляків, євреїв, вірмен та інших етнічних груп сприяли культурному синкретизму

регіону, що відображено у його архітектурі, ремеслах та сакральній спадщині.

До Національного переліку елементів нематеріальної культурної спадщини України входять такі об'єкти нематеріальної культурної спадщини Івано-Франківської області [15]:

1. Традиція Косівської мальованої кераміки
2. Традиція гуцульської писанки
3. Гуцульська коляда та плеси Верховинського району Івано-Франківської області
4. Звичай виконувати танець Аркан з Ковалівкою в Печеніжинській ОТГ
5. Культура приготування українського борщу
6. Карпатське ліжникарство
7. Борщівська народна вишивка
8. Гуцульська бриндзя
9. Українська писанка: традиція і мистецтво
10. Приготування української традиційної страви «Голубці»
11. Традиція повіншування Василів у селі Липівка Рогатинської територіальної громади Івано-Франківської області
12. Традиція гуцульського художнього дереворізьблення
13. Традиційний обряд Маланка с. Белелуя Івано-Франківської області
14. Традиційні жіночі прикраси із бісеру на Прикарпатті
15. Традиційне свято «Міра»
16. Традиція Щедрого вечора в Україні.

Інвентар нематеріальної культурної спадщини, яка потребує термінової охорони:

1. Гуцульська боднарка

Окрім зареєстрованих об'єктів нематеріальної спадщини, регіон багатий на місцеві традиції та звичаї, які ще не внесені в реєстр Національного переліку. Деякі з них є задокументовані чи зареєстровані

на відео, проте через географічне розміщення області в горах, є багато звичаїв, що притаманні лише певним віддаленим селам чи поселенням, а традицію бережуть декілька сімей чи і взагалі 1-2 представники. До таких традицій можна віднести обряд «Грушка», який був описаний ще у творі Михайла Коцюбинського «Тіні забутих предків» [21]. Це традиційне гуцульське прощання з покійником, що супроводжується забавою біля тіла. Ще одна традиція, що притаманна лише одному селу Коломийського району – це мишинський весільний пір'яний вінок молодої. Ремесло виготовлення цього вінка зберегла лише одна представниця с. Мишин. Зараз місцева влада активно працює над збереженням та популяризацією цієї традиції в громаді. Саме така географічна ізольованість та наявність унікальних, але недостатньо документованих традицій, які зберігаються одиницями носіїв, робить цифровізацію та створення цифрових архівів (як страхового фонду та фонду користування) першочерговим завданням для збереження культурного коду регіону.

До спадщини національного значення Івано-Франківської області, занесених до Державного реєстру нерухомих пам'яток України входить 31 пам'ятка та Церква Різдва Пресвятої Богородиці у Нижньому Вербіжі та Церква Зіслання Святого Духа у Рогатині (дерев'яні церкви Карпатського регіону), які є частиною транснаціонального об'єкта **«Дерев'яні церкви карпатського регіону в Польщі та Україні»**, що є матеріальними пам'ятками ЮНЕСКО. До місцевої культурної спадщини внесено 2000 архітектурних об'єктів [16].

Рухомі об'єкти культурної спадщини, які зберігаються у фондах державних архівів, музеїв та бібліотек, є основою для створення цифрових архівів. Проте, наразі в органах місцевої та обласної влади немає єдиного зареєстрованого переліку та точно визначеної загальної кількості цих об'єктів, що ускладнює як їхній облік, так і планування робіт із превентивної цифровізації [32].

Таким чином, величезний обсяг нерухомої спадщини, універсальна цінність об'єктів ЮНЕСКО та відсутність централізованого обліку рухомих фондів доводять критичну необхідність розробки регіональної стратегії оцифрування як найбільш ефективного заходу їхнього захисту в умовах збройного конфлікту.

РОЗДІЛ 2

ОЦИФРУВАННЯ МАТЕРІАЛЬНОЇ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

2.1 Теоретико-методичні основи оцифрування та цифровізації культурної спадщини

Проблематика збереження культурної спадщини в цифрову епоху є предметом активного дослідження та обговорення. Доказом цього слугує Декларація «Пам'ять світу в цифрову епоху: оцифрування і збереження», що була прийнята у вересні 2012 р. на конференції у Ванкувері (Британська Колумбія, Канада). Учасники конференції з 110 країн долучилися до обговорення актуальних проблем забезпечення збереженості та збільшення доступу до цифрової спадщини, зокрема: своєрідної інструкції щодо цифрових трансформацій і Рекомендації щодо просування законів про обов'язковий примірник для цифрових форматів; створення необхідної технологічної інфраструктури (програмне забезпечення, формати файлів, носії інформації, інструменти і робочий процес, платформи і мережі); об'єднання зусиль архівної, бібліотечної та музейної спільноти для вирішення проблемних питань впливу авторських прав на доступ до цифрових інформаційних ресурсів; стандартизація цифрового зберігання тощо [29].

Оцифрування – це технічний процес, що забезпечує перетворення аналогових даних у цифровий формат, це й процес є першим кроком до організації роботи над збереженням культурної спадщини після котрого слідує етап цифровізації.

Цифровізація – це комплексний процес інтеграції цифрових технологій у всі аспекти діяльності, що призводить до фундаментальних змін у способах функціонування, взаємодії та наданні послуг [37].

Оцифровані тексти, бази даних, нерухомі та рухомі зображення, аудіо, графіку, програмне забезпечення та веб-сторінки становлять цифрову спадщину. Цифрова спадщина має свої функції [33]:

- Культурну – зберігає культурні надбання попередніх поколінь та поширює їх з метою збереження;
- Освітню та дослідницьку – цифрова спадщина дозволяє використовувати об'єкти в навчальних та дослідницьких цілях та спрощує доступ до таких об'єктів для всіх бажаючих.
- Інклюзивну – вона дозволяє рівний доступ до інформації для всіх охочих, забезпечуючи індивідуальний підхід до потреб користувача.
- Управлінську – на сьогоднішній час для України, та Івано-Франківської області зокрема, вона є однією з ключових, бо забезпечує повну інвентаризацію та опис усіх наявних об'єктів матеріальної та нематеріальної спадщини. Результати цього обліку дозволять створити повні списки майна, що потребує оцифрування та збереження і дасть розуміння масштабів робіт.
- Туристичну – результати оцифрування мають використовуватися для цифровізації у тому числі музеїв та маршрутів, що дозволить зацікавити туристів спочатку віртуальними екскурсіями та привабить їх до регіону. Так установи та організації стануть помітнішими на культурній мапі України та світу.
- Комерційну – цифрові архіви дозволяють створювати нові продукти, проєкти на перетині мистецтва і бізнесу, містобудування, урбаністики, та зацікавлювати споживачів до споживання якісного продукту та контенту.

Для роботи з оцифрування матеріальної культурної спадщини зараз доступний широкий спектр видів цифрових технологій [37]:

- Супутникова, аерозйомка та фотографування, що дозволяє точно фіксувати ландшафт;

- Фотограмметрія – це фотографування об’єкта з різних ракурсів, а потім об’єднання даних задля отримання об’ємного зображення;
- Лазерне сканування забезпечує високоточні вимірювання та є найкращим варіантом для точних обмірів для реставраційних та відновлювальних робіт архітектурних об’єктів;

До методів цифровізації відносять:

- Геоінформаційне картографування дозволяє опрацьовувати інформацію у форматі карт;
- Інформаційне моделювання будівель – технологія, що дає змогу отримати більше даних про об’єкт для ефективнішого планування, дизайну, спорудження та управління будівлями та іншими об’єктами архітектури;
- 3D-моделювання – це процес створення об’ємного зображення об’єктів за допомогою програмного забезпечення;
- Віртуальна та доповнена реальність дозволяють відтворення історичної будівлі чи пам’ятки, котра вже частково чи повністю зруйнована та додають відсутні елементи.

2.2 Практика оцифрування музейно-архівних фондів в установах Івано-Франківської області

Незважаючи на глобальні ініціативи та рекомендації, з початком повномасштабного вторгнення Івано-Франківська область виявилася не готовою до ефективного захисту своєї матеріальної культурної спадщини. Відсутність єдиних протоколів та інструкцій щодо збереження музейних фондів була очевидною, а роботи з оцифрування проводилися вкрай обмежено. До 2022 року такі роботи виконував лише Державний архів Івано-Франківської області, що свідчить про системну проблему на регіональному рівні.

Державний архів Івано-Франківської області (ДАІФО) є яскравим прикладом успішної інтеграції цифрових технологій для збереження та популяризації культурної спадщини. Завдяки ініціативі керівництва, установа інвестувала в сучасне обладнання, що стало запорукою ефективного оцифрування. До арсеналу архіву увійшли планетарні, планшетні та книжкові сканери, які дозволяють працювати з документами різної фізичної кондиції – від крихких стародруків до зшитих архівних справ. Оцифрування виконується відповідно до міжнародних вимог для архівної копії (Master Copy), де пріоритетним є формат TIFF та роздільна здатність не менше 400-600 dpi для текстових документів. Ці копії створюють цифровий страховий фонд (ст. 13 ЗУ «Про НАФ»), забезпечуючи збереження первинної інформації.

Збереження цифрових копій відбувається:

- На локальних носіях (внутрішні та зовнішні жорсткі диски, RAID-масиви) для забезпечення безпосереднього контролю та швидкого доступу.
- У хмарному середовищі (віртуальний диск Google Диск) для забезпечення географічно розподіленого резервування.

Міжнародні стандарти (наприклад, принцип OAIS або рекомендації FADGI) вимагають мінімум три копії на різних носіях і в різних місцях (наприклад, локальний сервер, зовнішній жорсткий диск/масив, хмарний або віддалений архів). Зберігання лише у двох місцях підвищує ризик втрати даних, однак установа не має коштів для розміщення інформації на закордонних серверах.

Частина оцифрованих матеріалів опублікована у відкритому доступі на офіційному веб-сайті ДАІФО, що значно розширює коло користувачів. Серед оцифрованих фондів особливу цінність становлять:

- «Трефолог» 1431 року – збірник щомісячних євангелістських читань і молитов старослов'янською мовою.

- Періодичні видання – газети, журнали та альманахи, що виходили на теренах Івано-Франківщини з 1911 року і є безцінним джерелом для історичних досліджень.
- Архіви фондів – документи з 1921 року, які розкривають історію державного та громадського життя.
- Особова справа Степана Бандери.

Для зручності користувачів, на сайті розміщені описи фондів із посиланнями на документи, що зберігаються на Google Диску у форматі PDF. Це спрощує доступ до інформації та робить її доступною для науковців і громадськості. Та все ж такий режим доступу є не надто зручним для користувача, адже не забезпечує текстового пошуку по документу.

На сьогодні оцифровано та описано 2612 фондів, що є значним кроком до збереження генетичного коду регіону та його інтеграції в світовий цифровий простір.

Варто також розглянути досвід з оцифрування музейних фондів Національного музею народного мистецтва Гуцульщини та Покуття імені Йосафата Кобринського. Унікальністю цього музею, що знаходиться у м. Коломиї Івано-Франківської області є те, що це єдиний у області музей, що почав якісну інвентаризацію музейних фондів, їх оцифрування та підготовку до розміщення на порталі ЄМУЗЕЙ.

«ЄМУЗЕЙ» [51] – це платформа, що забезпечує наповнення реєстру музейних колекцій шляхом їх оцифрування та додавання на сайт. Цей проєкт реалізовано Міністерством культури та стратегічних комунікацій України за фінансової підтримки Польщі та Литви. І, хоча, станом на жовтень 2025 року на сайті emuseum.com.ua невеликий перелік проєктів, всього 35, та його роль у збереженні культурної спадщини та її оцифрування є надважливо. Реєстр виконує декілька важливих функцій:

1. Охорона культурної спадщини – держава має можливість відслідковувати стан оцифрування музейних фондів України та мати до них доступ.
2. Інвентаризація та контроль. Івано-Франківське обласне управління культури, національностей та релігій не має точної цифри матеріальних рухомих об'єктів культурної спадщини області. Стан обліку рухомої спадщини в музеях Івано-Франківської області, як і в багатьох інших регіонах, критично ускладнений через переважне збереження інформації у паперових інвентарних книгах. Це створює управлінську кризу: ускладняється оперативна робота з фондами, а значна кількість експонатів, що зберігаються у сховищах, є неописаною, не експонується, а їхній фізичний стан залишається невідомим для широкого моніторингу.

Саме тому впровадження електронного реєстру «Є-Музей» набуває ключового значення. Ця система не лише переводить інвентарні дані у цифровий формат, але й зобов'язує музейних працівників провести ретельну фізичну інвентаризацію фондів. Результатом цього процесу має стати: визначення актуального фізичного стану об'єктів, створення їхніх цифрових копій (оцифрування) та додавання якісних метаданих, що є необхідною умовою для подальшого збереження та інтеграції в національний цифровий простір.

3. Наукові дослідження. Доступ до якісних цифрових копій музейних експонатів та повних та достовірних метаданих дозволить якісно та в повній мірі проводити дослідження, використовувати дані у навчанні та роботі учнів, студентів, викладачів та науковців.
4. Уніфікація. Реєстр запроваджує єдині стандарти для оцифрування та структурованого опису музейних експонатів

(метаданих). Це дозволяє не лише забезпечити якість цифрового продукту, а й створити єдину базу даних, готову до інтеграції в міжнародні платформи (наприклад, Europeana), що значно підвищує дослідницьку цінність фондів.

Національний музей народного мистецтва Гуцульщини та Покуття також активно долучається до наповнення Веб порталу «Музейний фонд України» [52]. Ця робота виконується власними силами працівників музею, що свідчить про високу мотивацію, але й про обмеженість кадрових і фінансових ресурсів для проведення масового оцифрування. Станом на жовтень 2025 року на порталі розміщено 208 експонатів з фото та метаданими (*Додаток І*).

До кожного розміщеного на порталі експоната додається фото та наступна інформація:

- Інформація про місце зберігання експоната;
- Дата створення експоната;
- Класифікація;
- Матеріал;
- Техніка виконання;
- Розміри (ширина, висота);
- Короткий опис експоната.

В рамках розвитку транскордонного співробітництва щодо популяризації об'єктів історичної та культурної спадщини на транскордонній території Румунії й України за грантову підтримку Європейського Союзу в Івано-Франківській області оцифрована Івано-Франківським національним технічним університетом 50 пам'яток архітектури, серед яких Церква Різдва Пресвятої Богородиці у Нижньому Вербіжі та Церква Зіслання Святого Духа у Рогатині (дерев'яні церкви Карпатського регіону), які є частиною транснаціонального об'єкта «Дерев'яні церкви карпатського регіону в

Польщі та Україні», що є матеріальними пам'ятками ЮНЕСКО, храми, замки та монастирі. Для всіх об'єктів використовували найефективніші для цих потреб методи оцифрування: лазерне сканування та аерозйомку з безпілотної. Окрім створення деталізованих 3D-моделей храмів, замків та монастирів, команда проєкту розробила обмірні плани, які є безцінним ресурсом для майбутніх реставраційних і реконструкційних робіт.

Результатом проєкту, вартість якого становила 254 тисячі євро, стало не лише придбання сучасного обладнання (квадрокоптер, лазерний сканер), але й розробка інтерактивного онлайн-ресурсу. Цей веб-сайт дозволяє віртуально подорожувати по об'єктах культурної спадщини, роблячи їх доступними для широкої аудиторії та підвищуючи туристичну привабливість регіону [30]. У контексті воєнного стану, результати подібних проєктів набувають стратегічного значення. Створені на основі лазерного сканування 3D-моделі та обмірні плани є еталонними цифровими двійниками (digital twins). Вони необхідні для точної фіксації потенційної шкоди та планування відновлювальних робіт, тим самим виконуючи вимоги щодо превентивного документування об'єктів культурної спадщини.

Незважаючи на наявність інтерактивних онлайн-ресурсів, повна реалізація туристичного та популяризаційного потенціалу, особливо через великі міжнародні платформи, залишається обмеженою. Через політику компанії Google, публікація 3D-панорам та турів на її мапі в Україні на час воєнного стану призупинена з метою унеможливлення використання цих даних військовими агресора [37].

Таким чином, на даний момент найкращим рішенням для бізнесу та установ є створення деталізованих турів за допомогою спеціалізованих технологій, наприклад, Matterport, з подальшим розрахунком на їхнє розміщення на мапі Google, коли це стане можливим. Це дозволяє створювати високоякісний контент для віртуальних турів зараз та

забезпечує їхню готовність до цифровізації туристичних маршрутів у майбутньому [36].

Інформацію про оцифровані об'єкти розміщено на сайті <https://hecross.net>, що є окремою розробкою та не відноситься до продуктів Google. Це карта регіону з геолокаціями оцифрованих об'єктів нерухомої матеріальної культурної спадщини. Для кожного з об'єктів додані фото- та відеоматеріали та розроблений 3D-тур по будівлі (Додаток 2).

2.3 Розробка уніфікованої методики оцифрування матеріальної спадщини в умовах війни

На сьогоднішній день значною прогалиною в системі обліку та цифровізації музейних даних є відсутність єдиного чіткого документа, що містив би детальні рекомендації та технічні вимоги щодо оцифрування. Облік в електронній формі частково згадується у чинній Інструкції з організації обліку музейних предметів (Наказ МК України № 580 від 21.07.2016), але вона не містить технічних стандартів для оцифрованих копій (Master Copy).

У 2016 році набув чинності Наказ МІНІСТЕРСТВА КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ №784 «Про затвердження Порядку обліку музейних предметів в електронній формі» [38]. Цей наказ був ключовим нормативно-правовим актом, що регламентував процес цифровізації музейного обліку в Україні. Він визначав правила переходу від виключно паперових інвентарних книг до електронної інформаційної системи музею. Проте він втратив чинність у 2021 році.

Станом на 2025 роки в Україні не існує єдиного затвердженого на державному рівні плану або технічного регламенту, який би встановлював обов'язкові технічні вимоги (dpi, формати, метадані) для оцифрування всіх об'єктів культурної спадщини. Тому, зазвичай, музеї та інші інституції, що здійснюють роботу у сфері культури, самостійно

розробляють норми та методики оцифрування об'єктів культурної спадщини, керуючись наявним українським та міжнародним практичним досвідом у сфері створення цифрової культурної спадщини. Це створює ризик різноманітності фондів і технологічної несумісності, що ускладнює подальшу інтеграцію даних. Тому розробка уніфікованої методики для регіону є необхідною умовою для забезпечення якісного та системного захисту спадщини.

Якість цифрового продукту, що створюється як для страхового фонду, так і для публічного доступу, визначається послідовністю дій та суворим управлінням якістю на всіх етапах циклу. Тому, варто зазначити, що оцифрування об'єктів матеріальної спадщини музею, має бути не просто дією, а стратегією.

Етап 1. Планування оцифрування.

На цьому етапі визначаються стратегічні параметри проєкту та проводиться попередня підготовка об'єктів. Важливо відповісти на три ключові питання [45]:

- ✓ Для чого? Визначення кінцевої мети проєкту з оцифрування:
 - Якщо мета – Збереження, то потрібна Master Copy (висока якість, TIFF, довгострокове зберігання).
 - Якщо мета – Популяризація, то потрібна Access Copy (низька якість, JPEG, публікація).
- ✓ Для кого? Визначення цільової аудиторії впливає на вибір кінцевої платформи та набір опублікованих метаданих (з урахуванням обмежень публікації).
- ✓ Як? Вибір технології, обладнання, формування робочої групи та планування "конвеєра".

Визначення мети та засобів є ключовими діями під час першого етапу, адже на реалізацію майбутніх робіт впливають і такі фактори як фінансування даного проєкту з оцифрування (чи має команда достатнє

фінансування і можливість залучення зовнішніх експертів, чи роботи виконуватимуться штатними працівниками установи, відповідно, виникає питання компетентності і досвідченості виконавців робіт, чи наявна техніка дозволить дотриматись технічних вимог до якості кінцевого продукту – цифрової копії об'єкта). НЕ менш важливим є визначення де і на яких платформах чи завдяки яким ресурсам зберігатиметься оцифрований матеріал, щоб дотримувати ся вимог обраних програмних інструментів та технологій. Детальний аналіз усіх цих факторів дозволить побудувати якісну управлінську стратегію проєкту.

Етап 2. Підготовка до оцифрування.

Ключовим аспектом підготовчого етапу є визначення пріорітизації оцифрування об'єктів. Об'єкти для першочергового оцифрування обираються на підставі трьох критеріїв:

- Унікальність та Статус: Пам'ятки ЮНЕСКО, пам'ятки національного значення, унікальні архівні фонди (як-от "Трефолог").
- Фізична вразливість: Документи та артефакти, чий фізичний стан унеможлиблює тривале зберігання або використання.
- Воєнна загроза: Об'єкти, розташовані в зонах підвищеного ризику або ті, що можуть бути ціллю (якщо такі є в регіоні).

Якщо таких категорій об'єктів немає, то далі проводиться аналіз щодо наявності чи відсутності авторського права на об'єкти культурної спадщини, розміри колекції та потреби часу на їх оцифрування, потреба оцифрування певних експонатів, що передаватимуться на експозиції в музеї чи за його межами, підготовка каталогів, участь у грантових програмах, що вимагають першочергове оцифрування колекцій певних періодів чи народностей.

Важливою роботою на цьому етапі є розподіл обов'язків між командою: хто готуватиме експонати, хто підготовлює метадані, яка частина команди займається підготовкою місця оцифрування та техніки,

фактичним процесом оцифрування. Чітке розмежування ролей є запорукою ефективного функціонування "конвеєра" і підвищення якості кінцевого продукту.

Чому ж підготовка метаданих – це важлива робота саме на етапі підготовки до оцифрування. Саме інформація про об'єкт взята переважно з паперової фондово-облікової документації визначає його цінність як об'єкта оцифрування. Як зазначають сучасні науковці: «Зображення без метаданих – це «електронне сміття», адже в час цифрових технологій, коли кожен може зробити знімок будь-якого об'єкта, саме інформація та її достовірність і робить цей об'єкт вартісним. Якісні, стандартизовані метадані забезпечують не лише наукову цінність, а й технологічну сумісність, що є критичним для подальшої інтеграції цифрових копій у національні реєстри (як-от система «Є-Музей»). Таким чином, цей етап є підґрунтям для успішної реалізації наступних технічних етапів. Отже, найменший необхідний перелік метаданих:

1. Назва об'єкта;
2. Шифр об'єкта;
3. Інвентарний номер об'єкта;
4. Класифікація (Типологія);
5. Автор роботи;
6. Час створення;
7. Матеріал/Техніка
8. Розміри об'єкта
9. Місце зберігання (Топографія)

Якщо ж говоримо про цифрову копію, то важливо мати такі технічні метадані:

1. Унікальний ідентифікатор цифрового файлу;
2. Формат файлу;
3. Роздільна здатність;
4. Дата оцифрування;

5. Автор оцифрування;
6. Статус копії.

На підготовчому етапі варто організувати логістику робочого простору та місць для розміщення предметів, які готові до оцифрування та предметів, які вже оцифрували.

Етап 3. Технічне оцифрування.

Вибір технології та встановлення вимог до якості є критичним, оскільки в Україні відсутній єдиний державний технічний регламент для оцифрування, що призводить до необхідності використання міжнародних стандартів [47].

Таблиця 1

<i>Метод</i>	<i>Засоби для оцифрування</i>	<i>Мета оцифрування</i>
Книги, стародруки	Планетарний сканер	Збереження інформації, фіксація стану, створення архівного фонду
Документи	Планетарний сканер	Збереження інформації, фіксація стану, створення архівного фонду
Картографічні видання	Планетарний сканер	Збереження великоформатних оригіналів
Фото	Планетарний сканер	Створення Master Copy для збереження зображення
Графічні матеріали	Професійна камера	Створення Master Copy для збереження кольору та деталей фактури
Живописні матеріали	Професійна камера	Створення Master Copy для збереження кольору та деталей фактури
Негативи та слайди	Професійна камера	Створення Master Copy для збереження зображення
Монети, медалі, ордени	Професійна камера	Фіксація візерунка, тексту, ступеня збереженості

Вишивка, рушники, прапори, зразки тканин	Професійна камера	Фіксація орнаменту, кольору та щільності плетіння
Гербарії, ентомологічні колекції	Професійна камера	Документування біологічного об'єкта для наукових досліджень

Вимоги Master Copy (2D):

- Формат: TIFF (нескомпресований).
- Роздільна здатність: Мінімум 400 dpi (для текстових документів) та 600 dpi (для фото- та художніх матеріалів).
- Мета: Збереження кольору, текстури та деталей для реставраційних робіт.

Планетарний сканер — це безконтактний сканер, який робить знімок зверху, не торкаючись оригіналу і не вимагаючи повного розкриття книги, його застосування доцільне для архівних та бібліотечних установ, де обсяг відіграє основу при виборі цієї технології 2D сканування.

Професійна фотофіксація є пріоритетним методом, де якість і насиченість кольору, освітленість і тіні, текстура є головним чинником.

Через брак фінансування проєктів з оцифрування, часто музейні установи способом фотофіксації у 2D форматі оцифровують і об'ємні експонати, адже ця технологія швидша і менш фінансово та ресурсозатратна. Однак, при цьому варто визначити мінімальну кількість фото, які потрібні для кожного об'єкта. Шість фото, включаючи фото піддону, низу чи підставки є достатнім для фотофіксації музейного експоната з метою подальшого зберігання цифрової копії в архівах.

Технологія 3D-сканування об'єктів культурної спадщини дозволяє створити точного цифрового двійника об'єкта за допомогою методів фотограмметрії чи лазерного сканування.

Техніка фотограмметрії включає такі основні етапи [37]:

1. Знімання фотографій: фотографування об'єкта з різних ракурсів, забезпечивши повне покриття об'єкта та достатнє перекриття між фотографіями (80-90% перекриття суміжних фото). Це забезпечує наявність достатньої кількості спільних ознак між сусідніми зображеннями.
2. Вирівнювання фотографій: на цьому етапі програми фотограмметрії знаходять на фотографіях спільні точки (мінімум 3 точки) та вирівнюють зображення відповідно до їх відносного положення й орієнтації.
3. Відтворення 3D-моделі: програма використовує збіги між зображеннями для відтворення тривимірної моделі об'єкта у вигляді хмари точок або полігональної сітки.
4. На цьому етапі програма накладає на креслення об'єкта текстуру.
5. Експорт та оптимізація залежить від вибору мети оцифрування на першому етапі, 3D-модель може бути експортована у різні формати, а також оптимізована для подальшого використання в програмах візуалізації, аналізу, або створення контенту для застосунків AR/VR.

Метод фотограмметрії має свої переваги у тому, що він є фінансово доступним, цим методом можна опрацьовувати як малі об'єкти, починаючи від кількох сантиметрів (наприклад, монети) завершуючи великими архітектурними об'єктами чи природними ландшафтами.

Другий метод 3D-сканування – лазерне. Його перевага у точності передачі геометрії об'єкта, одночасному захопленні великої площі сканування. Поєднання цих двох методів дає якісне тривимірне зображення, що є точною цифровою копією об'єкта сканування, де архітектура об'єкта точно промальована завдяки лазерному скануванню, а деталізація та текстура від фотограмметрії.

Етап 4. Пост обробка, архівування та управління.

Цей завершальний етап є критичним, оскільки він перетворює сирі цифрові дані на готовий цифровий продукт (Master Copy та Access Copy), забезпечує його довготривале збереження та регламентує доступ [46].

А. Пост обробка та уніфікація даних

На цьому етапі сирі дані, отримані під час оцифрування (фотографії, хмари точок), обробляються, зводяться, очищаються від шуму та перетворюються на кінцеві моделі та файли.

Обробка 2D-зображень:

- Корекція: Забезпечення нейтрального кольорового балансу, обрізка, виправлення трапецієподібних викривлень (особливо для документів).
- Конвертація: Збереження Master Copy у форматі TIFF (нескомпресований) та конвертація для доступу у форматі JPEG/PDF.

Обробка та зведення 3D-даних:

- Створення якісної 3D-моделі (або цифрового двійника) часто вимагає об'єднання даних, отриманих різними методами, що підвищує точність та візуальну якість.
- Для опрацювання сирих даних лазерного сканування (зведення сканів з різних станцій у єдину хмару точок) використовується спеціалізоване ПЗ, наприклад, Leica Cyclone Register 360.

Для об'єднання результатів фотограмметрії та лазерного сканування (інтеграція високоточної геометрії хмари точок з якісними текстурами фотографій) застосовують такі потужні програми, як Reality Capture. Цей софт дозволяє створити високоточну, текстуровану 3D-модель, яка може бути використана не лише для реставрації, але і для створення віртуальних копій середовища для гейміфікації чи VR-турів.

Б. Контроль якості (QC) та верифікація

Після обробки кожна Master Copy повинна пройти технічний та інформаційний контроль.

- Технічний контроль: Перевірка відповідності всіх Master Copy встановленим вимогам (400/600 dpi, формат TIFF, коректна геометрія 3D-моделі).
- Інформаційний контроль: Верифікація метаданих (Етап 2) та їхня прив'язка до цифрової копії.

В. Архівування та довготривале зберігання

Ключовим завданням цього етапу є забезпечення фізичної безпеки цифрових копій, особливо в умовах воєнного конфлікту, коли існує ризик знищення локальних даних.

Принцип 3-2-1: Для забезпечення надійності використовується міжнародно визнаний принцип 3-2-1:

3 – Створити три копії даних (оригінал і дві резервні).

2 – Зберігати копії на двох різних типах носіїв (наприклад, локальний сервер та хмарне сховище).

1 – Щонайменше одну копію зберігати віддалено (off-site), тобто фізично за межами основної установи (в іншому місті або міжнародному хмарному сервісі).

Хмарні сервіси: Для віддаленого зберігання Master Copy слід використовувати надійні хмарні сховища з високим рівнем безпеки та шифруванням.

Г. Доступ та публікація

Master Copy залишається в архіві, а для доступу та публікації використовується Access Copy.

Національні реєстри: Завантаження стандартизованих Access Copy та метаданих до національних інформаційних систем, як-от «Є-Музей».

Публічний доступ: Розміщення Access Сору на власних веб-сайтах або спеціалізованих платформах для віртуальних турів (якщо дозволяє політика безпеки в умовах воєнного стану).

РОЗДІЛ 3

МЕТОДИКА ОЦИФРУВАННЯ НЕМАТЕРІАЛЬНОЇ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

3.1 Теоретико-концептуальні та міжнародно-правові засади документування нематеріальної культурної спадщини

В умовах повномасштабного вторгнення РФ ситуація щодо збереження нематеріальної культурної спадщини набуває стратегічного значення, адже агресія несе загрозу знищення тисячолітньої історії та самобутності українського народу. Саме завдяки збереженню традицій, що формували наш народ та передавалися від покоління до покоління, питання охорони НКС посідає чільне місце нарівні зі збереженням державності та території.

Документування та оцифрування нематеріальної культурної спадщини (НКС) вимагає суттєво іншого методологічного підходу, ніж робота з матеріальними об'єктами. Якщо оцифрування МКС переважно концентрується на точному відтворенні статичної форми та фізичних параметрів об'єкта, то оцифрування НКС має на меті фіксацію динамічного, контекстуального та живого феномену. Носієм нематеріальної спадщини є людина, і саме вона в своєму середовищі існування виступає ключовим об'єктом дослідження. Цей підрозділ визначає концептуальні основи, необхідні для розробки ефективної регіональної методики [49].

3.1.1. Специфіка НКС як об'єкта документування: перехід від фіксації «об'єкта» до фіксації «процесу»

Нематеріальна культурна спадщина (НКС) визначається Конвенцією ЮНЕСКО 2003 [3] року як звичаї, форми представлення та вираження, знання та навички, а також пов'язані з ними інструменти, предмети, артефакти й культурні простори, які спільноти, групи й у деяких випадках окремі особи визнають частиною своєї культурної спадщини.

Головною концептуальною відмінністю при оцифруванні нематеріальної культурної спадщини є перехід від фіксації «об'єкта» до фіксації «процесу». Наприклад, оцифрувати традиційну вишиванку (матеріальної культурної спадщини) означає створити її 3D-модель; оцифрувати знання про створення цієї вишиванки (нематеріальної культурної спадщини) означає задокументувати весь технологічний процес, навички майстра, вибір матеріалів, соціальний контекст та функціональне призначення.

Ключові методологічні вимоги до документування НКС [17]:

- Динамічність: Оцифруванню підлягає не лише кінцевий результат (співочий запис), але й динаміка виконання, імпровізація та соціальна взаємодія.
- Контекстуальність: Обов'язкова фіксація місця, часу, функції, носіїв, їхнього ставлення до спадщини та її ролі у житті громади.
- Багатоканальність: Необхідність одночасного використання високоякісного аудіо, відео, фото та текстових матеріалів для повного охоплення феномену.

3.1.2 Міжнародні зобов'язання як основа для методики охорони НКС

Правовою основою для методики оцифрування виступають міжнародні документи, які окреслюють етичні та стратегічні пріоритети. Конвенція ЮНЕСКО 2003 року наголошує на тому, що заходи з охорони мають здійснюватися за найширшої участі спільнот, груп та окремих осіб, які створюють, підтримують та передають таку спадщину [3]. Це безпосередньо впливає на методику оцифрування, роблячи інформовану згоду та визначення прав громад центральним етичним елементом.

Угода про асоціацію між Україною та ЄС [49]: Цей документ виходить за межі загальної культурної політики, визначаючи окремі вузькогалузові питання, що стосуються розвитку сільських територій та охорони традиційних знань. Сторони зобов'язалися:

«поважати, зберігати та підтримувати знання, інновації та практичні надбання корінних та місцевих громад, які втілюють традиційні стилі життя, що відповідають збереженню та тривалому використанню біологічного різноманіття» [49].

Таким чином, методика оцифрування на регіональному рівні повинна бути розширена та включати не лише зразки фольклору чи ремесл, а й знання про продовольчу безпеку, стійке використання природних ресурсів та підтримку культурного різноманіття на сільських територіях. Це створює правове зобов'язання для підтримки співпраці щодо юридичної охорони таких традиційних знань та відображає потенціал нематеріальної культурної спадщини у сталому розвитку регіону.

3.1.3 Технології та технічні вимоги для архівування НКС

Для забезпечення довготривалого збереження, наукової достовірності та автентичності записів НКС необхідно дотримуватися суворих технічних стандартів, відмінних від тих, що застосовуються до оцифрування МКС [38].

- Аудіо документування. Аудіозапис має критичне значення для фіксації усної традиції, діалектів та виконавського мистецтва, особливо у польових умовах.

Вимоги до якості Master Copy: Формат для архівного зберігання повинен бути нестисненим або мінімально стисненим. Рекомендовано використовувати формати WAV або FLAC з високою частотою дискретизації (мінімум 48 kHz, бажано 96 kHz) та бітовою глибиною (мінімум 24-bit). Це забезпечує максимальну якість для подальшої наукової роботи та реставрації звуку.

Вибір обладнання: Необхідне використання професійних рекордерів та зовнішніх високоякісних мікрофонів, які здатні працювати в польових умовах, мінімізувати фоновий шум та точно фіксувати

тональні особливості мови та співу (що особливо важливо для діалектів Івано-Франківської області).

- Відео документування. Відео є основним інструментом фіксації процесу, соціальної взаємодії та контексту.

Вимоги до якості Master Copy: Рекомендована роздільна здатність – мінімум 1080p, бажано 4K. Необхідна висока частота кадрів (50/60 fps) для плавності рухів та використання архівних кодеків, що не стискають дані (наприклад, ProRes, DNxHD) або кодеків із мінімальною компресією (H.264/H.265 з високим бітрейтом).

Необхідність фіксації об'єкта з різних ракурсів: На відміну від 3D-моделювання МКС, відео документування нематеріальної культурної спадщини вимагає багатокамерної зйомки для повного охоплення соціальної взаємодії, етапів процесу та збереження контексту, а не лише для створення 3D-моделі.

- Документування знань. Ключова частина роботи – зробити усні та візуальні матеріали доступними для наукового аналізу та каталогізації [42].

Методи транскрипції, перекладу та лінгвістичної анотації: обов'язкове створення детальної транскрипції усних традицій, бажано з перекладом (або глосарієм діалектних слів). Необхідна лінгвістична анотація для фіксації діалектів, які є важливими в Івано-Франківській області, що значно підвищує наукову цінність матеріалу [17].

3.2 Розробка уніфікованої методики оцифрування НКС Івано-Франківської області

Етап 1: Планування та пріоритезація визначання об'єктів оцифрування

Планування для реєстрації нематеріальної культурної спадщини є критично важливим, оскільки воно повинно протидіяти існуючим інституційним обмеженням (наприклад, точковість досліджень) та воєнним загрозам, що несе ризик втрати людини-носія.

Критерії пріоритетності відмінні від матеріальної спадщини:

- Пріоритезація в визначенні нематеріальної спадщини, на відміну від матеріальної, орієнтована на вразливість носія та знання, а не на фізичний стан об'єкта.
- Фізична вразливість носія: вік та стан здоров'я ключових виконавців та знавців.
- Воєнна загроза: практики, які можуть бути втрачені через міграцію або загибель останніх носіїв (на прикладі унікальних практик, як-от «Грушка», мишинський вінок).
- Унікальність та статус: Елементи, внесені до Національного переліку нематеріальної культурної спадщини (з 1.3), які вимагають термінового високоякісного архівного документування.

Етико-правова підготовка [49]:

Для подолання етичних та правових викликів необхідна етико-правова підготовка – створення уніфікованих шаблонів документів для інформованої згоди, що чітко визначають цілі запису, терміни зберігання та права використання.

Не менш важливим є і врегулювання майнових прав на нове створене аудіо/відео на основі аналізу авторського права, забезпечуючи при цьому права носіїв та громади на доступ та контроль.

Етап 2: підготовка даних та управління метаданими для оцифрування нематеріальної культурної спадщини

Якісне архівування НКС залежить не від точності сканування, а від повноти та структурованості метаданих, які описують контекст.

Спеціалізовані метадані для зареєстрованих матеріалів: необхідна розробка мінімального набору метаданих, що доповнює технічні метадані. Це ключова вимога для уніфікації та стандартизації оцифрованих матеріалів

Обов'язкові поля:

- Автор/Виконавець (носій);
- Місце/час/контекст виконання;
- мова/діалект;
- тип ліцензії (наприклад, Creative Commons);
- чітке посилання на Інформовану згоду (ICF).

Підготовка обладнання та носіїв – це детальна організаційна робота задля забезпечення якісного запису носія в його природному середовищі. Логістика польових робіт: Підготовка техніки для швидкого та якісного запису в умовах, далеких від студійних, з урахуванням потреби у багатоканальній фіксації (відео та окреме аудіо).

Етап 3: Технічне документування (польова робота)

Цей етап є втіленням теоретичних вимог (3.1) у практику, забезпечуючи якісну та контекстуальну фіксацію живого процесу.

Деталізація процесу польової фіксації:

- Фіксація процесу: основна увага приділяється зйомці не лише кінцевого продукту, а й всього процесу (наприклад, проведення зйомки не лише ліжника, а й усіх етапів підготовки вовни, ткання ниток, фарбування ниток, ткання на верстаті ліжника, його вичісування).
- Багатоканальний запис: одночасне ведення окремого високоякісного аудіозапису (для Master Copy) та відеозапису (для візуалізації контексту).
- Мінімізація втручання: забезпечення неінвазивного підходу, що дозволяє носіям діяти максимально природно, мінімізуючи вплив знімальної групи на автентичність виконання.
- Забезпечення резервного копіювання під час зйомки чи одразу після її завершення.

Для протидії ризикам, пов'язаним із польовими умовами та воєнним станом, необхідно негайно після запису здійснювати дворівневе резервне копіювання: копіювання на зовнішній захищений жорсткий диск (локальне копіювання) та, за можливості, завантаження критично важливих метаданих та Access Copy у хмарне сховище (віддалене копіювання).

Етап 4: Постобробка та архівування НКС

Цей етап завершує роботу з польовим матеріалом, перетворюючи його на стандартизований, архівний та доступний ресурс.

Постобробка: Процес верифікації та підготовки даних до архівування:

- Верифікація: Перевірка достовірності запису носієм спадщини. Це критично важливий етичний крок, що забезпечує точність транскрипції та анотації.
- Технічна обробка: Очищення аудіо/відео від фонового шуму та стабілізація зображення.
- Конвертація до формату Access Copy: Створення копій з меншою роздільною здатністю та компресією (наприклад, MP4, MP3) для публічного доступу та швидкого пошуку на веб-порталі.

Архівування НКС:

- Застосування принципу 3-2-1 (з 2.3): Використання цього принципу (3 копії, на 2 різних носіях, 1 з яких — віддалена) для мультимедійних файлів НКС.
- Створення страхового фонду: Обов'язкове розміщення однієї копії на віддаленому (off-site) міжнародному хмарному сховищі (або надійному міжнародному сервері) для забезпечення страхового фонду в умовах війни та мінімізації ризику повної втрати даних.

3.3 Державна стратегія та інституційно-кадрове забезпечення цифровізації культурної спадщини в умовах воєнного стану

Ефективне застосування розроблених методик оцифрування вимагає не лише технічного інструментарію, а й потужного інституційного та кадрового фундаменту, сформованого на рівні державної політики. На основі аналізу викликів, що постали перед культурною сферою Івано-Франківської області, пропонується комплексний план дій, спрямований на системне вирішення проблеми збереження та цифровізації культурної спадщини в умовах військової агресії.

3.3.1 Розробка та впровадження уніфікованого державного плану дій

Насамперед, необхідно сформулювати чітку вертикаль відповідальності та уніфікувати вимоги до роботи зі спадщиною на центральному рівні:

- Національний план дій щодо збереження культурної спадщини в умовах війни: Цей документ повинен детально розписати порядок фізичного зберігання об'єктів (консервування, убезпечення, пакування), план евакуації та визначення безпечних місць зберігання в разі загострення ситуації чи окупації територій.
- Стандартизація оцифрування та зберігання цифрових копій: Критично важливо розробити та затвердити уніфіковану методику оцифрування матеріальної та нематеріальної культурної спадщини, яка має бути обов'язковою для виконання усіма закладами культури, незалежно від форми власності.
- Вимоги до метаданих: Запровадити обов'язкові до використання уніфіковані стандарти метаданих (як-от Dublin Core, PREMIS для архівування та CIDOC-CRM для встановлення контекстуальних зв'язків між МКС та НКС), що забезпечить інтеоперабельність даних.

- Вимоги до цифрових копій: Чітко визначити необхідні формати та бітрейти для Master Copy (наприклад, 4K ProRes для відео НКС, 24-bit/96 kHz WAV для аудіо НКС, нестиснений TIFF для сканів МКС).
- Протокол зберігання цифрового страхового фонду: Розробити протокол, який зобов'язує зберігати критично важливі цифрові копії (Master Copy) у віддалених та захищених міжнародних хмарних сховищах або на спеціалізованих міжнародних платформах (наприклад, SUCHO, Museum-digital), мінімізуючи ризик втрати даних в Україні.

3.3.2 Фінансово-технічне та кадрове забезпечення

Для забезпечення виконання державної стратегії необхідне цільове фінансування та розвиток людського капіталу:

- Цільове фінансування та технічне оснащення:
 - У бюджеті на наступний рік мають бути виділені кошти на фінансування проєкту з цифровізації спадщини.
 - Забезпечення кожної області мінімум одним повним рухомим комплектом техніки для оцифрування. Такий комплект повинен включати професійний фотограмметричний або 3D-сканер для МКС, а також високоякісне багатоканальне аудіо- та відеообладнання для фіксації НКС в польових умовах.
- Розвиток проєктного менеджменту та грантової активності:
 - Проведення регулярного навчання працівників державних та комунальних структур культури з проєктного менеджменту, написання грантових заявок та реалізації проєктів. Це дозволить установам активно залучати значне грантове фінансування від міжнародних донорів та ЮНЕСКО, чия увага прикута до України.
- Перекваліфікація та освіта:
 - Проведення перекваліфікації та навчання чинних працівників сфери культури задля підвищення їхньої компетентності у сфері

цифрової грамотності та практичних навичок оцифрування спадщини.

- Модернізація освітніх програм вищих навчальних закладів, що готують майбутніх спеціалістів у сфері культури, надаючи їм необхідні знання для ефективної цифровізації культурної спадщини.

3.3.3 Інтеграція та публічне поширення

Фінальним етапом є забезпечення доступності оцифрованої спадщини для громадян України та міжнародної спільноти:

- Уніфікація роботи з національними реєстрами: Уніфікувати та зобов'язати всі музеї працювати над оцифруванням і розміщенням матеріалів на національних ресурсах Реєстру музейних фондів та «СМУЗЕЙ» згідно з уніфікованими вимогами.
- Міжнародна інтеграція: Мотивувати та заохочувати (зокрема матеріально) заклади культури до розміщення цифрових копій своїх колекцій на міжнародних музейних платформах, у тому числі на Europeana. Для цього необхідно забезпечити, щоб дані установ були придатними для інтеграції за протоколом OAI-PMH (Open Archives Initiative Protocol for Metadata Harvesting).
- Розвиток публічного доступу: Створювати більшу кількість віртуальних екскурсій та проєктів, які забезпечують доступність і безбар'єрність закладів культури. Це включає створення 3D-турів (з урахуванням обмежень Google Maps) та інших інтерактивних інструментів для популяризації спадщини.

Упровадження цих заходів на державному та регіональному рівнях створить міцну основу для довгострокового збереження, популяризації та ефективного використання культурної спадщини Івано-Франківщини в умовах воєнного стану.

ВИСНОВКИ

У роботі вирішено актуальне науково-практичне завдання, що полягає у розробці та обґрунтуванні уніфікованої методики оцифрування матеріальної та нематеріальної культурної спадщини Івано-Франківської області, адаптованої до викликів воєнного стану, з метою забезпечення її довготривалого збереження, доступності та інтероперабельності.

На основі проведеного аналізу та розроблених рішень можна сформулювати такі основні висновки:

1. Аналіз проблем та інституційні. Дослідження підтвердило, що оцифрування культурної спадщини в умовах повномасштабної агресії є питанням національної безпеки та культурної ідентичності. Аналіз стану оцифрування в Івано-Франківській області (Розділ 2) виявив, що загалом розроблені технології та технічні засоби для оцифрування існують, і вони доступні через грантові програми. Проте, ефективне використання цих засобів стримується системними проблемами:

- Брак уніфікації та методології: Використання технічних засобів не має уніфікованої методології та вимог, що призводить до хаотичності даних та їхньої несумісності.
- Кадровий дефіцит: Існує неготовність кадрів проводити якісне оцифрування. Працівники часто не мають достатнього рівня підготовки та компетентностей для роботи з професійним обладнанням та вимогами до архівного зберігання.
- Фінансово-часові обмеження: Висока вартість придбання техніки та недостатнє фінансування закладів культури не дає змоги забезпечити необхідний набір обладнання. Тому оцифрування здійснюється завдяки доступним ресурсам, а сам процес, зважаючи на великі музейні фонди, є надто тривалим, розтягуючись на роки.

- Відсутність планування: Зберігається гостра відсутність єдиних інструкцій та методичних рекомендацій від центральних органів влади щодо збереження та цифровізації в умовах війни.

2. Розробка уніфікованої методики для МКС та НКС: У роботі розроблено дві взаємодоповнюючі методики, які надають необхідний уніфікований інструментарій:

- Для матеріальної культурної спадщини обґрунтовано пріоритетність 3D-сканування та фотограмметрії та створено протокол для роботи з цифровими копіями в умовах, коли публікація 3D-турів на Google Maps призупинена.
- Для нематеріальної культурної спадщини розроблено 4-етапну методику, засновану на принципі фіксації «процесу», а не «об'єкта». Методика вимагає обов'язкової багатоканальної фіксації, етико-правової підготовки (Інформована згода) та пріоритезації за критерієм фізичної вразливості носія та воєнної загрози.

3. Технічні та архівні стандарти збереження: Для забезпечення довготривалого збереження та інтероперабельності даних запропоновано ключові технічні рішення, що слугують основою для уніфікації:

- Архівування Master Copy: Запровадження принципу 3-2-1 для всіх оцифрованих файлів, включаючи обов'язкове розміщення однієї копії у віддаленому міжнародному хмарному сховищі як страхового фонду.
- Уніфікація метаданих: Визначено мінімально необхідний набір стандартів метаданих (Dublin Core, PREMIS, CIDOC-CRM), що забезпечує логічний зв'язок між об'єктами МКС та НКС, дозволяючи контекстуальний пошук.

4. Стратегічне вирішення проблеми. Фінальним результатом роботи є розроблений комплексний план, спрямований на подолання кадрових, фінансових та методологічних прогалин:

- Централізація управління: Необхідна розробка Національного плану дій з чіткими інструкціями щодо евакуації та консервації, а також зобов'язальною уніфікованою методикою оцифрування.
- Фінансово-технічне забезпечення: Виділення бюджетних коштів для забезпечення кожної області рухомими комплектами техніки та проведення обов'язкового навчання працівників культури проєктному менеджменту для активізації залучення міжнародних грантів.
- Кадрове забезпечення та інтеграція: Проведення перекваліфікації персоналу, модернізація освітніх програм та зобов'язання всіх установ до розміщення оцифрованих матеріалів на національних (ЄМУЗЕЙ) та міжнародних (Еuropeana) платформах із застосуванням єдиних стандартів метаданих.

Реалізація цих висновків на регіональному та центральному рівнях дозволить не лише захистити унікальну культурну спадщину Івано-Франківщини від військових ризиків, але й створити єдиний цифровий фонд, придатний для інтеграції у світовий культурний простір.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. ДРУГИЙ ПРОТОКОЛ до Гаазької конвенції про захист культурних цінностей у разі збройного конфлікту 1954 року URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_001-99#Text
2. Конвенція про охорону культурної і природної спадщини ЮНЕСКО 1972 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_089#Text
3. Конвенція про охорону нематеріальної культурної спадщини 2003 року URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_d69#Text
4. Рамкова Конвенція Ради Європи про значення культурної спадщини для суспільства 2005 року URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_719#Text
5. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 16.08.2001 р. № 3793-XII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3793-12#Text>
6. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003 р. № 851-IV / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text>
7. Про культуру: Закон України від 14 грудня 2010 р. № 2778-VI / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text>
8. Про охорону культурної спадщини: Закон України від 1 січня 2002 р. № 1805-III / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14#Text>
9. Про Національний архівний фонд та архівні установи: Закон України від 24 грудня 1993 р. № 3814-XII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3814-12#Text>
10. Про внесення змін до Порядку обліку об'єктів культурної спадщини наказ Міністерства культури та інформаційної політики України від 01.03.2024 р. №158 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0425-24#Text>

11. Про затвердження Положення про Музейний фонд України (Постанова №1147) Кабінету Міністрів України. (2000, 20липня). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1147-2000-п#Text>
12. Про затвердження Порядку ведення Національного переліку елементів нематеріальної культурної спадщини України: наказ Міністерства культури та інформаційної політики України від 25.08.2023 р. №449 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1718-23>
13. Регіональна цільова комплексна програма «Культура Івано-Франківщини» на 2022-2026 роки.
14. Стратегія розвитку культури в Україні на 2025-20230 роки.
15. Державний реєстр пам'яток містобудівництва та архітектури національного значення Івано-Франківської області
16. Державний реєстр пам'яток містобудівництва та архітектури місцевого значення Івано-Франківської області
17. Глушко М.С. Методика польового етнографічного дослідження: Навч. посібник. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2008. – 288 с.
18. Кулиняк І., Карий О., Прокопишин-Рашкевич Л., Огінок С., Боднаренко Ю. Європейський досвід популяризації історичної спадщини та культурного туризму. Навчальний посібник, Львів, Растр-7, 2023.
19. Біррова О. Історико-культурна спадщина України: цифрові технології збереження та популяризація в умовах воєнних дій. Науковотеоретичний альманах Грані. 2023. № 26(5). С. 90–94. URL: <https://doi.org/10.15421/1723106>.
20. Горбул Т. Діджиталізація культурної спадщини в Україні: аналіз особливостей в контексті розвитку цифрової культури. Культурологічний альманах. 2023. Вип. 4. С. 212–218.
21. Шухевич В., Гуцульщина: в 5 частинах / Володимир Шухевич; передм. А. А. Карпенко; післям. М. С. Глушко; упоряд. О. О. Савчук. –

- (Репринтне видання 1899-1908 рр.). – Харків: Видавець Олександр Савчук, 2018. – 1218 +[10] с., 294 іл.
22. Черненко Ю. Правові аспекти використання, експозиції та оцифрування культурної спадщини України. Питання культурології, 45, 210–220. URL: <https://doi.org/10.31866/2410-1311.45.2025.325056>
 23. Баркова О., Кульчицький І. Європейський та український досвід використання цифрових технологій у сфері культури. Цифрова платформа: інформаційні технології в соціокультурній сфері. 2019. № 2. С. 193–223.
 24. Дубровіна Л., Киридон А., Матяш І. Архіви, бібліотеки та музеї – джерельна основа національної пам'яті, культурної спадщини України. Бібліотечний вісник, 1, 3–10.
 25. Кобилецький О. Використання грантових можливостей для збереження культурної спадщини України в умовах війни (на прикладі Івано-Франківської області). МАТЕРІАЛИ XIII Всеукраїнської (із міжнародною участю) науково-практичної конференції «АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ШКОЛИ» 25 квітня 2025 року, Херсон-Івано-Франківськ, 2025. – 36-42.
 26. Лук'яненко О. Цифрові інструменти збереження об'єктів культури України в часи війни. Інноваційний потенціал та правове забезпечення соціально-економічного розвитку України: виклик глобального світу : Матеріали VI Міжнар. науково-практ. конф., м. Полтава, 17–18 трав. 2023 р. Полтава, 2023. С. 47–50. 23.
 27. Лук'яненко О. Цифровізація як елемент охорони культурних об'єктів в умовах війни. Безпека життя і діяльності людини: теорія та практика : збірник наук. праць Всеукр. наук.-практ. конф., присвяченої 69 Всесвітнім Дням цивільної оборони та охорони праці. Полтава, 27–28 квітня 2023 р. Полтава : ПНПУ. 2023. С. 159–164.

28. Поливач К.А. Культурна спадщина та її вплив на розвиток регіонів України / Наук. ред. Руденко Л.Г. – К.: Інститут географії НАН України, 2012. – 208 с.
29. Приходько Л. Ф. Збереження цифрової культурної спадщини – імператив XXI століття (за документами ЮНЕСКО і Європейського Союзу) // Бібліотека. Наука. Комунікація. Актуальні питання збереження та інноваційного розвитку наукових бібліотек: Міжнар. наук. конф. (2023)
30. В Івано-Франківській області оцифрували 50 пам'яток архітектури // Суспільне Івано-Франківськ. 9 серпня 2023. URL: <https://suspilne.media/ivano-frankivsk/546725-v-ivano-frankivskij-oblasti-ocifruvali-50-pamatok-arhitekturi/> (дата звернення: 21.09.2025).
31. Зберегти те, що під прицілом. Як оцифровують культурну спадщину України. Локальна історія URL: <https://localhistory.org.ua/texts/interviu/zberegti-te-shcho-pid-pritsilom-iak-otsifrovuiut-kulturnu-spadshchinu-ukrayini/>
32. Збереження культурної спадщини Івано-Франківська в час війни. Матеріали панельної дискусії., – Івано-Франківськ. 28 лютого 2025 р.
33. Збереження музейних, архівних, бібліотечних і наукових колекцій в умовах війни. Біла книга, 2024 URL: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclcfndmkaj/https://scienceatrisk.org/storage/lp/118/9b1fd43b5d9b605f0131ca5a61c71cd66b28035f.pdf>
34. Істотні питання політики: нематеріальна культурна спадщина. Аналітична записка, 2024 р. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclcfndmkaj/https://www.ppv.net.ua/uploads/work_attachments/RESPOL_intangible_heritage-2024.pdf?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTEAAAR3trtqGnnVLB9Z9S9Shqv037ExRal3XDoVIMR0P5pN7PeiviuNetPFEuzI_aem_UE7D9NNAcu4I7oKq76i3gA
35. Істотні питання політики: спадщина, що не підпорядкована Міністерству культури та стратегічних комунікацій. Аналітична записка, 2024. – 78 с.

URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.ppv.net.ua/uploads/work_attachments/RESPOL_heritage_not_subordinated_to_the_MCSC-2024.pdf?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTEAAAR1zJaxLPDeJtzaldlPhbarPoKLFNnXtxiKnRzV4R9v281KTco24QVm_8zc_aem_SyBGOcmEg2G60sSbEOQnIA

36. Комерційні продукти у сфері культурної спадщини. Біла книга, 2020. – 33с. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://reherit.org.ua/wp-content/uploads/2021/08/Bila-knyga-4-Komertsiy-ni-produkty-1.pdf
37. Культурна спадщина та цифрові технології. Біла книга, 2020. – 32 с. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://reherit.org.ua/wp-content/uploads/2021/11/Bila-knyga-3-Kulturna-spadshhyna-ta-tsyfrovi-tehnologii-.pdf
38. Культурна спадщина та цифрові технології. Біла книга. URL: <https://reherit.org.ua/wp-content/uploads/2021/11/Bila-knyga-3-Kulturna-spadshhyna-ta-tsyfrovi-tehnologii-.pdf> (дата звернення: 21.09.2025).
39. Оцифрування колекцій ІФКМ в контексті кібербезпеки. Режим доступу: <https://ifkm.if.ua/page230.html>
40. Правові аспекти оцифрування музейних колекцій: новий мануал від ІР офісу. URL: <https://ukrpatent.org/uk/news/main/pravovi-aspekty-otsyfruvannia-muzejnykh-kolektsii-05022024>
41. Програма, запитальники та методичні поради дослідникам народної культури України / Упор. Л.Г. Орел, К.А. Міщенко. – К.: ІСДО, 1995. – 232 с.
42. Сенченко Н., &Сенченко О., Нормативно-правові засади оцифровування документальної спадщини України. Молодий вчений, 1(125), 15–23. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2024-1-125-15>

43. Тимчук С. В. Оцифрування культурної спадщини України як важіль розвитку туризму. Інформаційні технології в соціокультурній сфері, освіті та економіці: матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф. студентів і молодих учених, м. Київ, 19-20 квітня 2022 р. / Міністерство освіти і науки України; Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2022. С. 177–181.
44. Участь неурядових організацій у збереженні культурної спадщини (досвід Великої Британії). О.М. Литвиненко., – Національний інститут стратегічних досліджень.
45. Що таке цифровізація музеїв та чому це необхідно – досвід Ukrainian Heritage Monitoring Lab. Олеся Парфан URL: <https://scienceatrisk.org/uk/story/shcho-take-tsyfrovizatsiia-muzeiv-ta-chomu-tse-neobkhidno-dosvid-ukrainian-heritage-monitoring-lab>
46. Як зберегти цифрову спадщину. Ukraïner URL: <https://www.ukrainer.net/zberehty-tsyfrovu-spadshchynu/>
47. Як і навіщо оцифровують українську культурну спадщину. Олена Зінченко, – Український тиждень URL: <https://tyzhden.ua/iak-i-navishcho-otsyfrovuiut-ukrainsku-kulturnu-spadshchynu/>
48. 34 полюси творчості: правові аспекти оцифрування музейних колекцій URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://nipo.gov.ua/wp-content/uploads/2024/02/manual_otsyfruvannia_muzeinykh_kolektsii-web.pdf
49. 2022 needs identification of living heritage safeguarding among displaced. Communities from ukraine in five neighbouring countries: Hungary, moldova, Poland, Romania and Slovakia. Summary report, – January 2023 URL: https://drive.google.com/file/d/1P5mEazgwDq9n4E5sYu9B_R4f2OZBHEzf/view
50. Coordination meeting in support of the safeguarding of Ukrainian intangible cultural heritage Online, 18 March 2022 URL:

https://drive.google.com/file/d/1P5mEazgwDq9n4E5sYu9B_R4f2OZBHEzf/view

51. ЄМУЗЕЙ URL: <https://emuseum.com.ua/projects/>

52. Музейний фонд України URL: <https://museum.mcsc.gov.ua/>

ДОДАТКИ

ДОДАТОК 1

Головна / Експонати

Поділитись в соціальних мережах

ф л р

ДЗБАНОК

Музей	Національний музей народного мистецтва Гуцульщини та Покуття імені Й. Кобринського
Дата створення	поч. XX ст.
Класифікація	Художні пам'ятки
Матеріал	Глина
Техніка виконання	Підполив'яний розпис
Ширина	18 см
Висота	29 см

Опис

Дзбанок, випалений з червоної глини, розмальований зеленою, жовтою, коричневою фарбами на білому фоні. Декор: корпус прикрашений рослинним орнаментом, який укладений горизонтальними смугами; внизу, біля підстави дзбанка, орнамент з заштрихованих підків.

Сторінка музею

Рисунок Картка експоната «Дзбанок» на порталі «Музейний фонд України»

ф л р

ВИШИТТЯ ЧОЛОВІЧОЇ СОРОЧКИ

Музей	Національний музей народного мистецтва Гуцульщини та Покуття імені Й. Кобринського
Дата створення	Перша половина XX століття
Класифікація	Художня вишивка
Техніка виконання	Ручне вишивання
Довжина	27,5 см
Ширина	3,3 см

Опис

Зразки вишиття чоловічої сорочки - манжети, нагрудник, комір, вишиті на домотканому полотні чорними, червоними, синіми, голубими, зеленими, жовтими нитками. Орнамент: гілки з квітами, дубові листочки, синьо-жовті прапори чергуються між собою.

Сторінка музею

Рисунок Картка експоната «Вишиття чоловічої сорочки» на порталі «Музейний фонд України»

ДОДАТОК 2

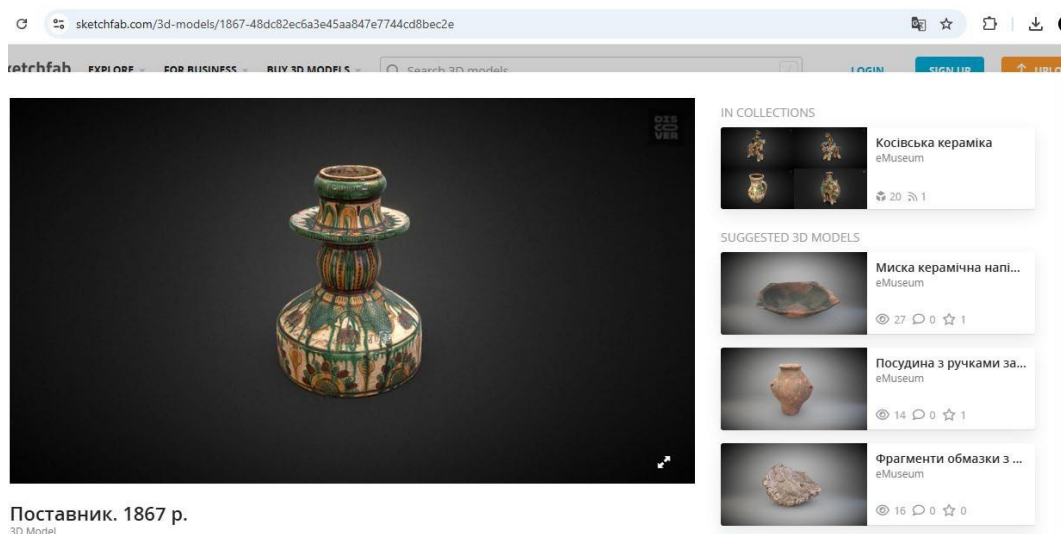

Рисунок 3D зображення поставника, виконаного у техніці Косівської кераміки доступного для огляду на сайті ЄМузей

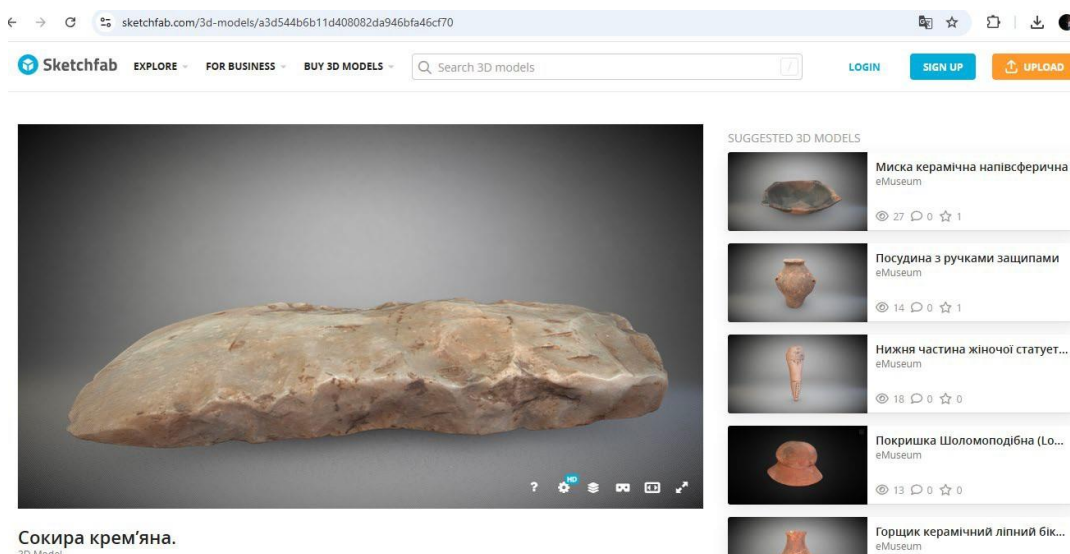

Рисунок 3D зображення крем'яної сокири Трипільської культури доступного для огляду на сайті ЄМузей

ДОДАТОК 3

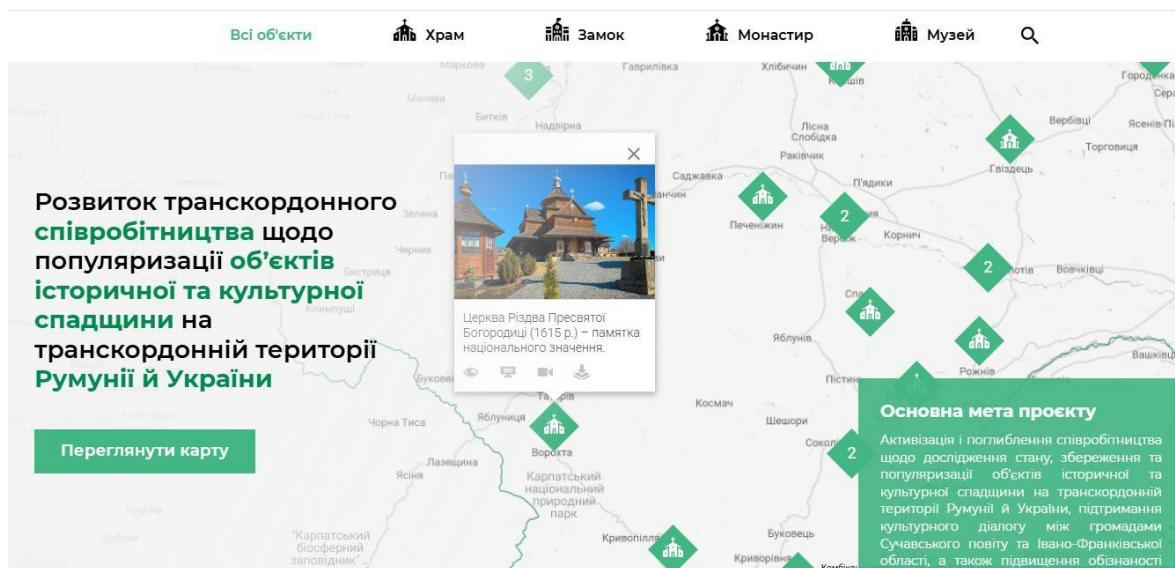

Рисунок Карта оцифрованих об'єктів архітектури Івано-Франківської області в рамках грантового проєкту «He-CROSS»

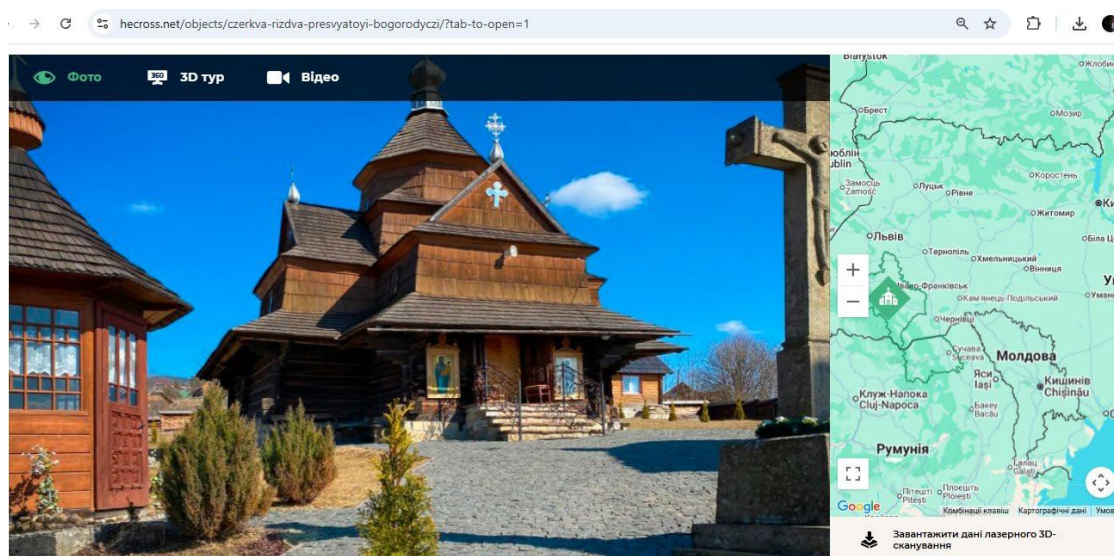

Рисунок Зображення церкви Різдва Пресвятої Богородиці, 1615 р., пам'ятки національного значення, охоронний номер 235. Наявна можливість здійснення 3D туру та викачування даних лазерного 3D сканування

Рисунок Зображення церкви Різдва Пресвятої Богородиці, 1615 р., в пакеті даних лазерного 3D сканування, знімок з дрона

ДОДАТОК 4

ДОДАТОК 4

**Таблиця Фінансування програми
Збереження культурної спадщини на
2022-2026 роки**

Підпрограма 2. Збереження культурної спадщини

№ з/п	Найменування заходу	Виконавець	Термін виконання	Орієнтовні обсяги фінансування (тис. грн.)					Очікувані результати
				Роки	Всього	в т. ч. за джерелами фінансування			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2.1.	Здійснення ремонтно-реставраційних робіт пам'яток (об'єктів) культурної спадщини.	Управління культури, національностей та релігій облдержадміністрації, органи місцевого самоврядування, обласні підвідомчі установи.	2022-2026 рр.	2022-2026, в т. ч.	7500	7500	в межах кошторисних призначень	-	Утримання об'єктів культурної спадщини в належному стані.
				2022	1500	1500	// - //	-	
				2023	1500	1500	// - //	-	
				2024	1500	1500	// - //	-	
				2025	1500	1500	// - //	-	
				2026	1500	1500	// - //	-	
2.2.	Здійснення ремонтно-реставраційних робіт об'єктів ЮНЕСКО та їх утримання.	Управління культури, національностей та релігій облдержадміністрації, органи місцевого самоврядування, обласні підвідомчі установи.	2022-2026 рр.	2022-2026, в т. ч.	7500	7500	в межах кошторисних призначень	-	Популяризація об'єктів культурної спадщини ЮНЕСКО та їх належне представлення.
				2022	1500	1500	// - //	-	
				2023	1500	1500	// - //	-	
				2024	1500	1500	// - //	-	
				2025	1500	1500	// - //	-	
				2026	1500	1500	// - //	-	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2.3.	Проведення паспортизації об'єктів культурної спадщини місцевого значення (археологічних, історичних, монументального мистецтва).	Управління культури, національностей та релігій облдержадміністрації, органи місцевого самоврядування, обласні підвідомчі установи.	2022-2026 рр.	2022-2026, в т. ч.	500	500	в межах кошторисних призначень	-	Виготовлення облікової документації на об'єкти культурної спадщини.
				2022	100	100	// - //	-	
				2023	100	100	// - //	-	
				2024	100	100	// - //	-	
				2025	100	100	// - //	-	
				2026	100	100	// - //	-	
2.4.	Виготовлення охоронних дощок на пам'ятках культурної спадщини.	Управління культури, національностей та релігій облдержадміністрації, органи місцевого самоврядування, обласні підвідомчі установи.	2022-2026 рр.	2022-2026, в т. ч.	500	500	в межах кошторисних призначень	-	Збереження об'єктів культурної спадщини.
				2022	100	100	// - //	-	
				2023	100	100	// - //	-	
				2024	100	100	// - //	-	
				2025	100	100	// - //	-	
				2026	100	100	// - //	-	
2.5.	Популяризація об'єктів культурної спадщини – проведення семінарів-навчань з питань охорони культурної спадщини. Видання друкованої продукції в сфері охорони культурної спадщини.	Управління культури, національностей та релігій облдержадміністрації, органи місцевого самоврядування, обласні підвідомчі установи.	2022-2026 рр.	2022-2026, в т. ч.	550	550	в межах кошторисних призначень	-	Популяризація культурної спадщини.
				2022	350	350	// - //	-	
				2023	50	50	// - //	-	
				2024	50	50	// - //	-	
				2025	50	50	// - //	-	
				2026	50	50	// - //	-	
ВСЬОГО:				2022-2026, в т. ч.	16550	16550	в межах кошторисних призначень	-	
				2022	3550	3550	// - //	-	
				2023	3250	3250	// - //	-	
				2024	3250	3250	// - //	-	
				2025	3250	3250	// - //	-	
				2026	3250	3250	// - //	-	

**Таблиця Фінансування програми нематеріальна
культурна спадщина на 2022-2026 роки**

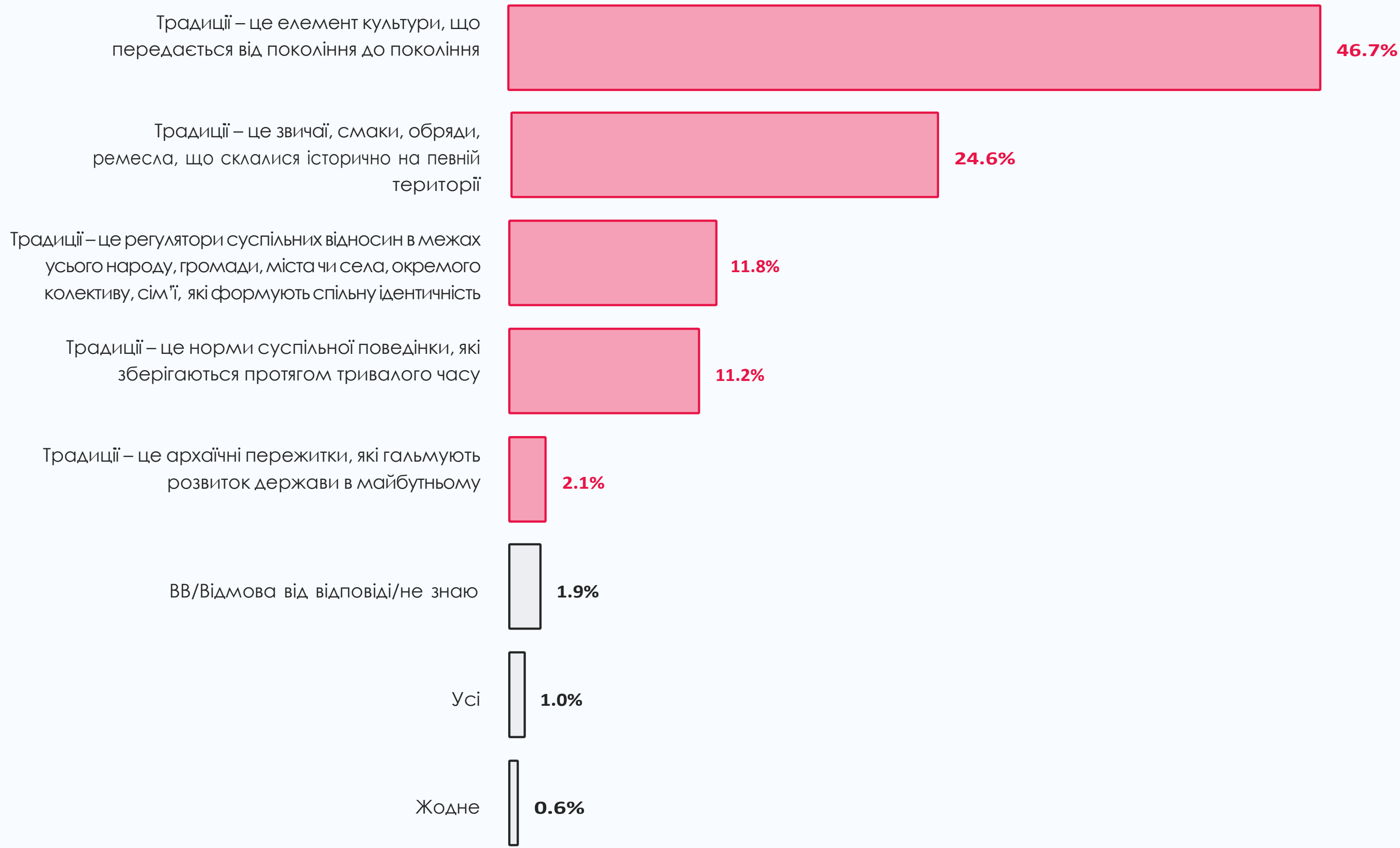
Підпрограма 6. Нематеріальна культурна спадщина

№ з/п	Найменування заходу	Виконавець	Термін виконання	Орієнтовні обсяги фінансування (тис. грн.)					Очікувані результати
				Роки	Всього	в т. ч. за джерелами фінансування:			
						обласний бюджет	місцевий бюджет	інші джерела	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
6.1.	Створення єдиної інтегрованої електронної бази даних щодо питань культурно-просвітницької діяльності аматорських колективів, фольклору та етнографії із залученням відео- та фотоматеріалів.	Управління культури, національностей та релігій облдержадміністрації, навчально-методичний центр культури і туризму Прикарпаття (далі – НМЦКІТП).	2022-2026 рр.	2022-2026, в т. ч.	500	500	в межах кошторисних призначень	-	Вивчення, координація процесів культурного розвитку, збереження і розвитку народної творчості та аматорського мистецтва із залученням відео та фотоматеріалів.
				2022	100	100	-/-	-	
				2023	100	100	-/-	-	
				2024	100	100	-/-	-	
				2025	100	100	-/-	-	
				2026	100	100	-/-	-	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
6.2.	Розвиток та популяризація народних художніх промислів на базі Регіонального центру народного мистецтва "Гуцульська гражда" (с. Яворів, Косівський р-н).	Управління культури, національностей та релігій облдержадміністрації, НМЦКІТП, Регіональний центр народного мистецтва "Гуцульська гражда".	2022-2026 рр.	2022-2026, в т. ч.	500	500	в межах кошторисних призначень	-	Проведення мистецьких заходів (виставки, семінари, конференції, пленери, майстер-класи).
				2022	100	100	-	-	
				2023	100	100	-	-	
				2024	100	100	-	-	
				2025	100	100	-	-	
				2026	100	100	-	-	
6.3.	Сприяння відродженню осередків традиційних художніх ремесел і промислів. Підтримка майстрів народного мистецтва та народних художніх промислів. Проведення фольклорно-етнографічних експедицій, творчих лабораторій.	Управління культури, національностей та релігій облдержадміністрації, місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, ТГ, НМЦКІТП.	2022-2026 рр.	2022-2026, в т. ч.	250	250	в межах кошторисних призначень	-	Дослідження, вивчення, збереження основних напрямків народних художніх промислів на Прикарпатті (запис на цифрових носіях). Покращення рівня майстерності та умов праці народних майстрів.
				2022	50	50	-/-	-	
				2023	50	50	-/-	-	
				2024	50	50	-/-	-	
				2025	50	50	-/-	-	
				2026	50	50	-/-	-	
6.4.	Сприяння розробці та популяризації туристичних та етнокультурних проєктів з використанням нематеріальної спадщини.	Управління культури, національностей та релігій облдержадміністрації, місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, ТГ, НМЦКІТП.	2022-2026 рр.	2022-2026, в т. ч.	300	300	в межах кошторисних призначень	-	Розвиток етнотуризму.
				2022	60	60	-/-	-	
				2023	60	60	-/-	-	
				2024	60	60	-/-	-	
				2025	60	60	-/-	-	
				2026	60	60	-/-	-	
6.5.	Сприяння функціонуванню клубних закладів області, аматорських колективів та окремих виконавців (зокрема із зв'язанням "народний" та "зразковий").	Управління культури, національностей та релігій облдержадміністрації, місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, ТГ, НМЦКІТП.	2022-2026 рр.	2022-2026, в т. ч.	500	500	в межах кошторисних призначень	-	Покращення виконавської та професійної майстерності аматорських колективів області.
				2022	100	100	-/-	-	
				2023	100	100	-/-	-	
				2024	100	100	-/-	-	
				2025	100	100	-/-	-	
				2026	100	100	-/-	-	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ВСЬОГО:				2022-2026, в т. ч.	2050	2050	в межах кошторисних призначень	-	
				2022	410	410	-/-		
				2023	410	410	-/-		
				2024	410	410	-/-	-	
				2025	410	410	-/-	-	
				2026	410	410	-/-	-	

Яке з визначень поняття «Традиції» є найбільш близьке Вам?

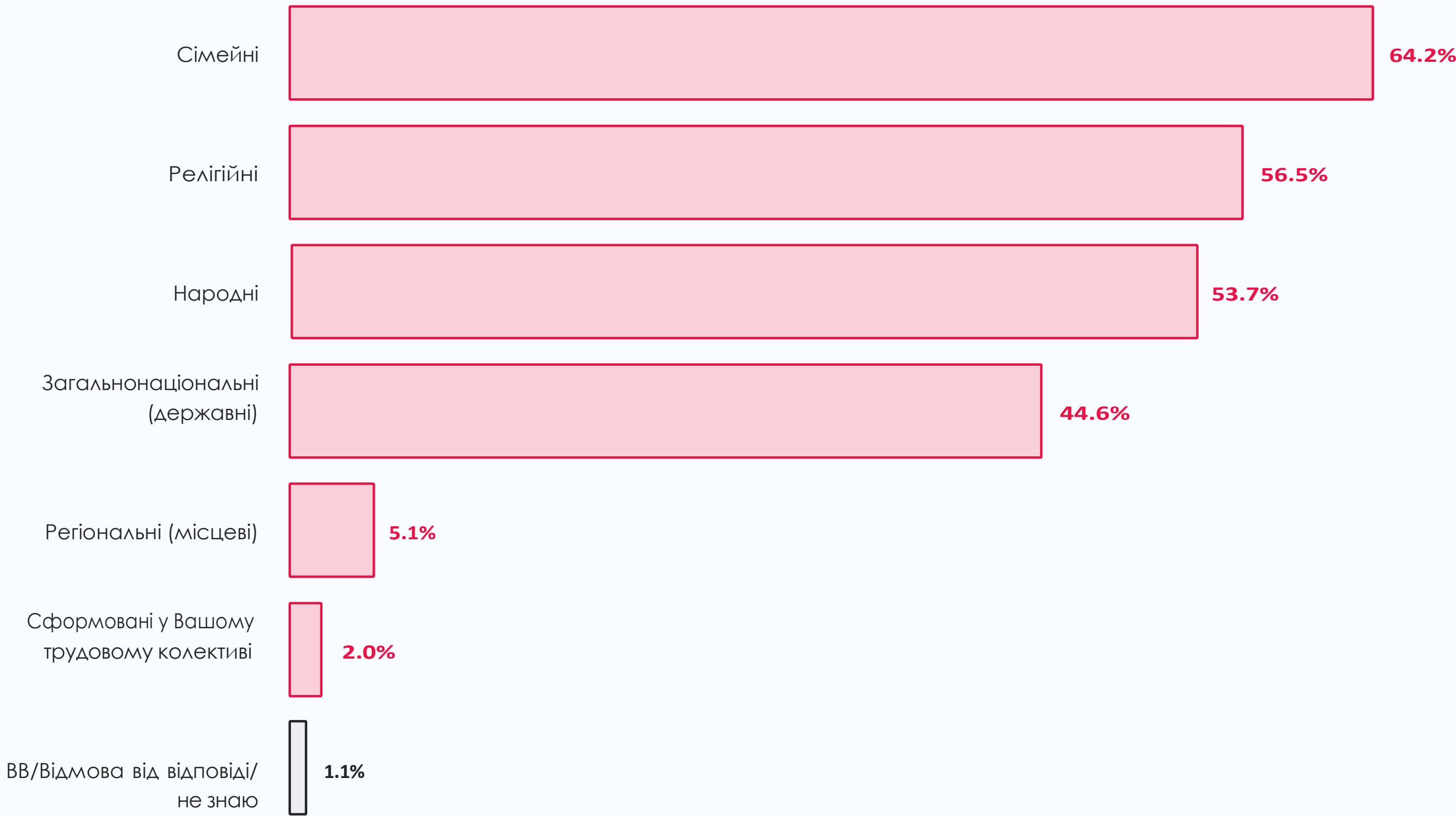

Які традиції Ви вважаєте найбільш цінними?

Сума відповідей перевищує 100 %

I. Традиції

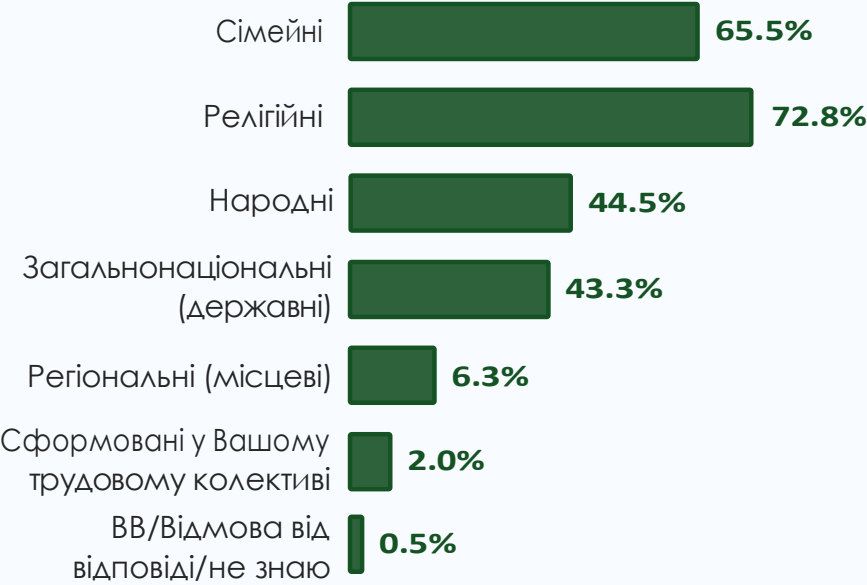
Україна загалом

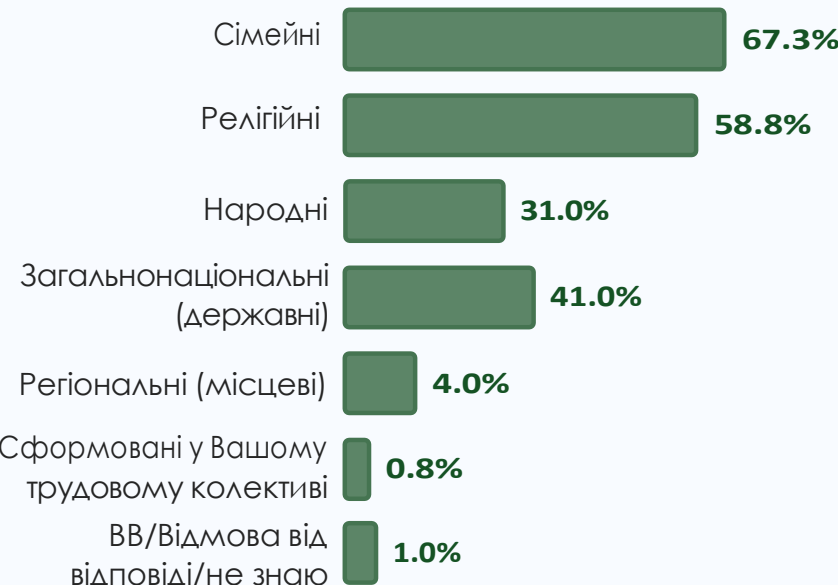
Які традиції Ви вважаєте найбільш цінними?

Регіональний розріз

Прикарпаття, Закарпаття та Галичина

Волинь і Західне Полісся

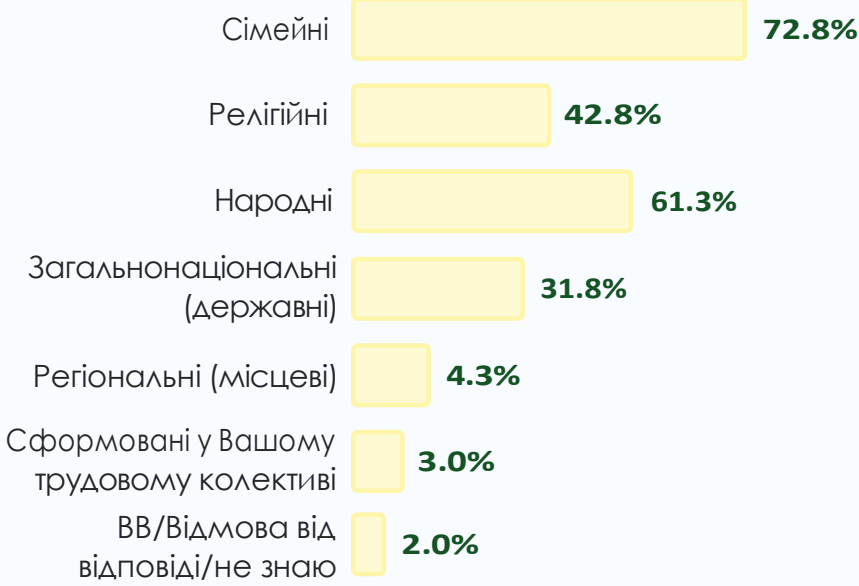
Поділля

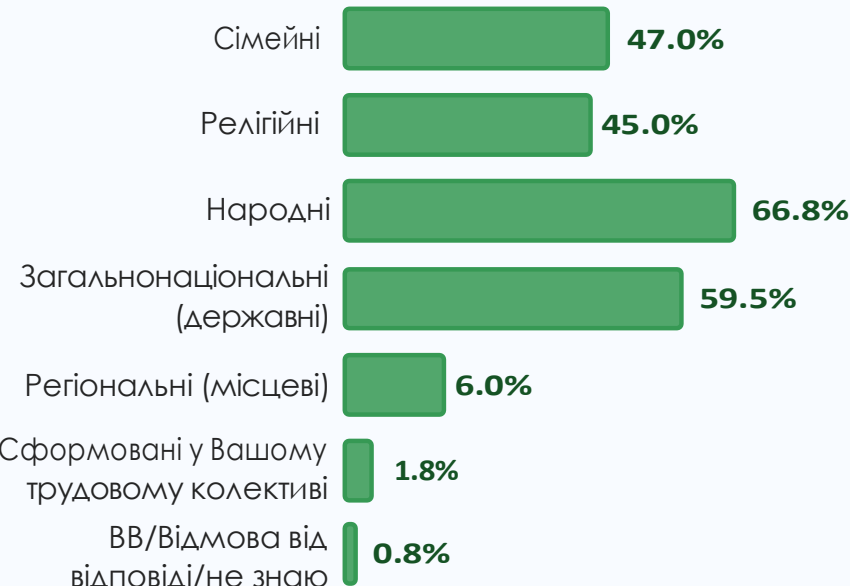
Сіверщина і Слобожанщина

Причорномор'я

Придніпров'я

Запоріжжя

Київ

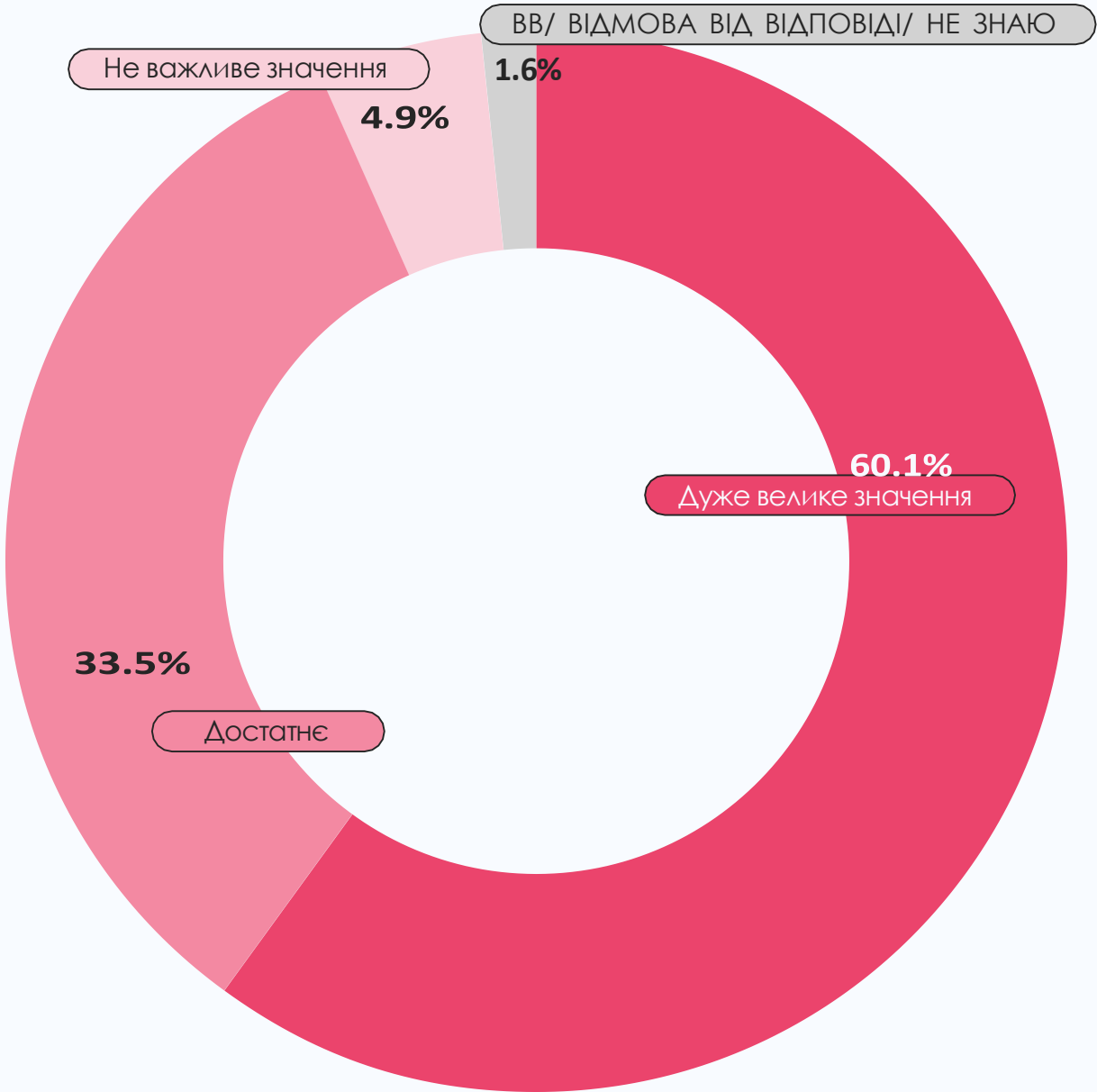

Сума відповідей перевищує 100 %

I. Традиції

Яке значення мають традиції для суспільного життя? (%)

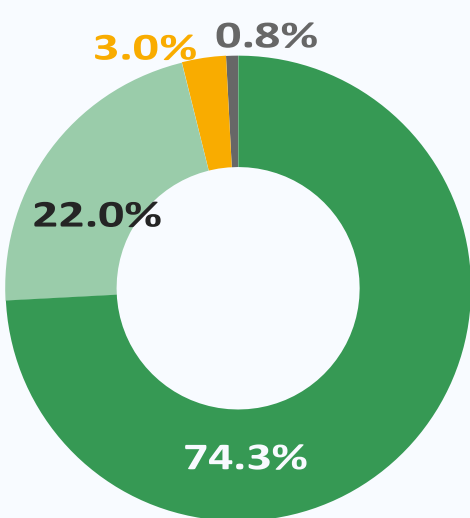
Україна загалом

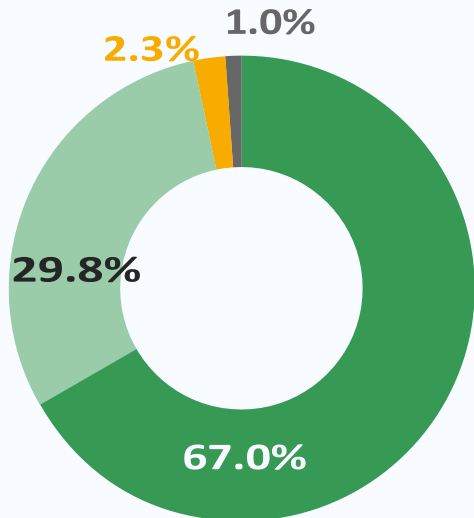
Регіональний розріз

Дуже велике значення Достатнє Не важливе значення ВВ/ ВІДМОВА ВІД ВІДПОВІДІ/ НЕ ЗНАЮ

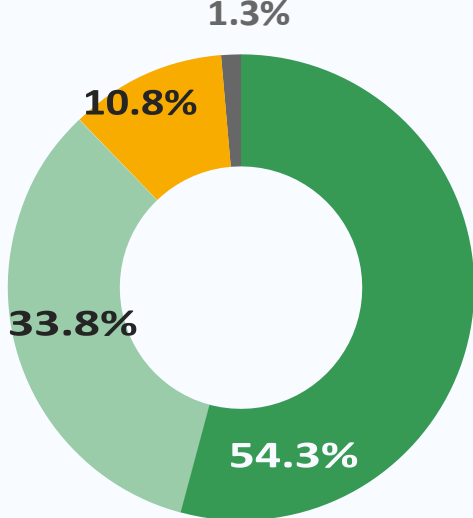
Прикарпаття, Закарпаття та Галичина

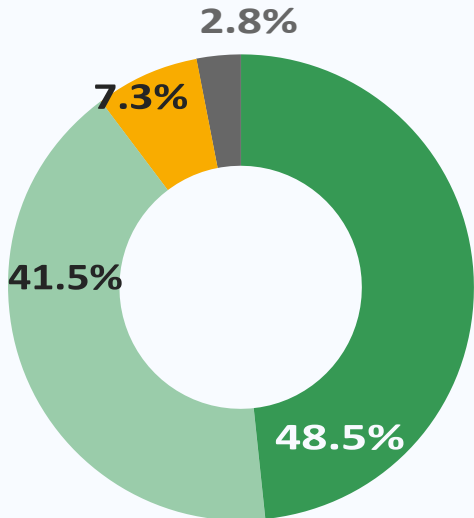
Волинь і Західне Полісся

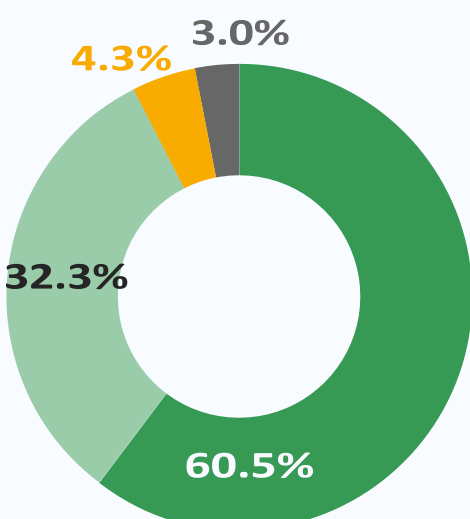
Поділля

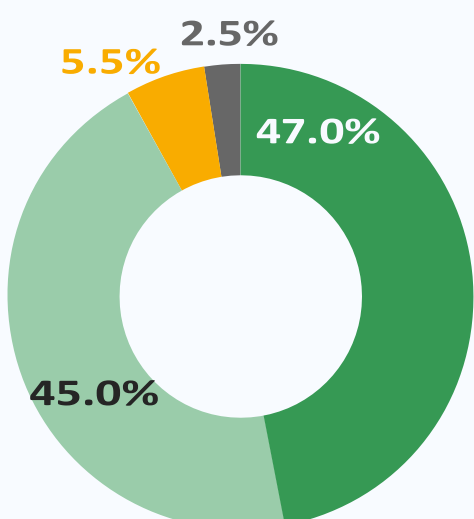
Сіверщина і Слобожанщина

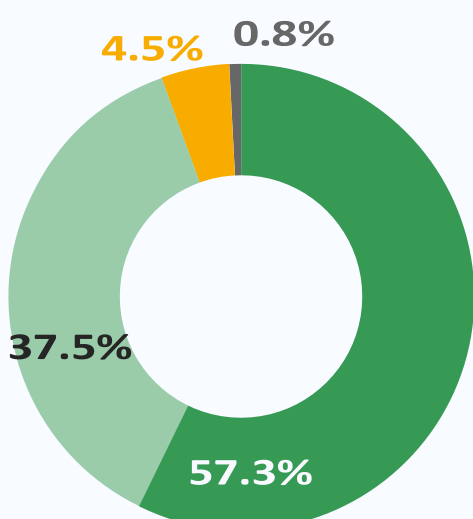
Причорномор'я

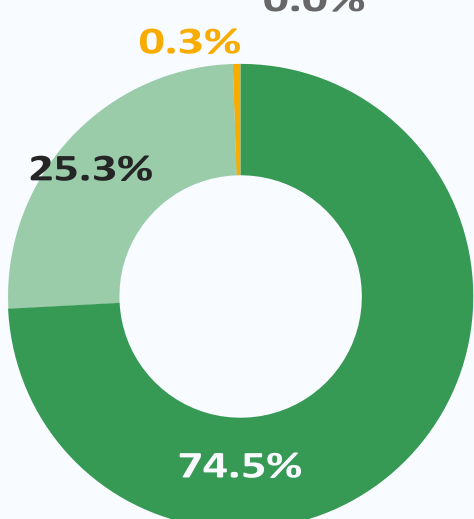
Придніпров'я

Запоріжжя

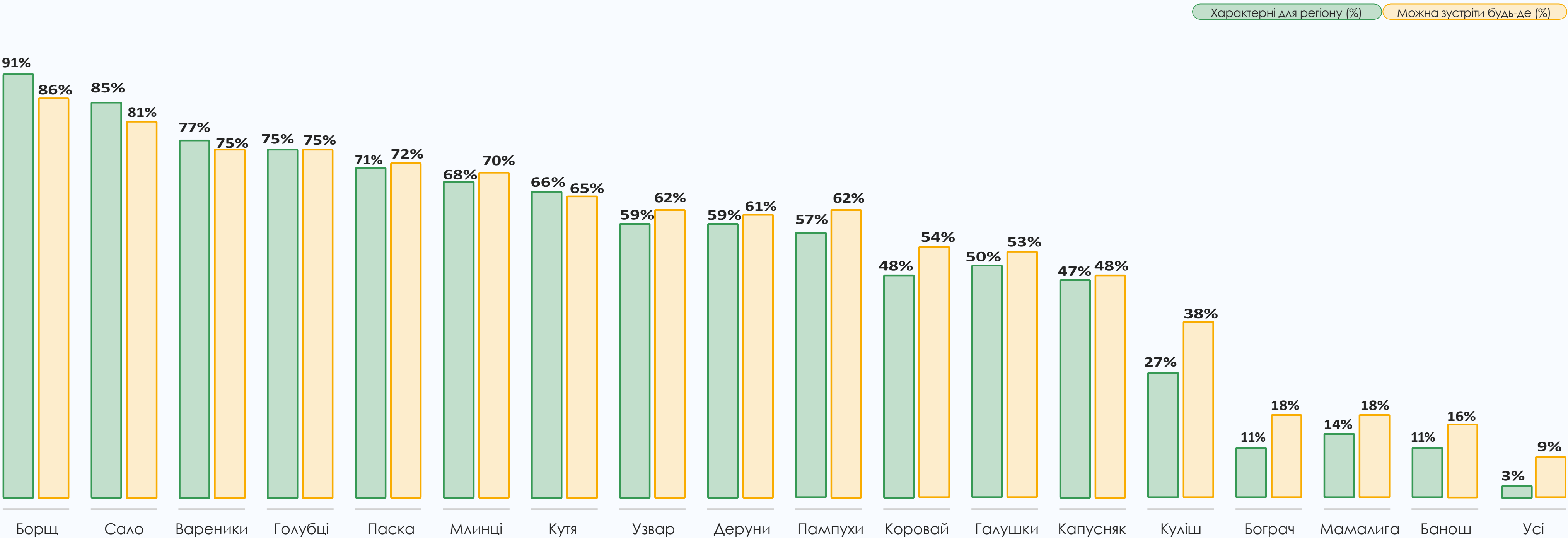
м.Київ

Які з перерахованих традиційних страв характерні для всієї України? Та які страви характерні саме для Вашого регіону? (%)

Сума відповідей перевищує 100 %

IV. Речі та символи

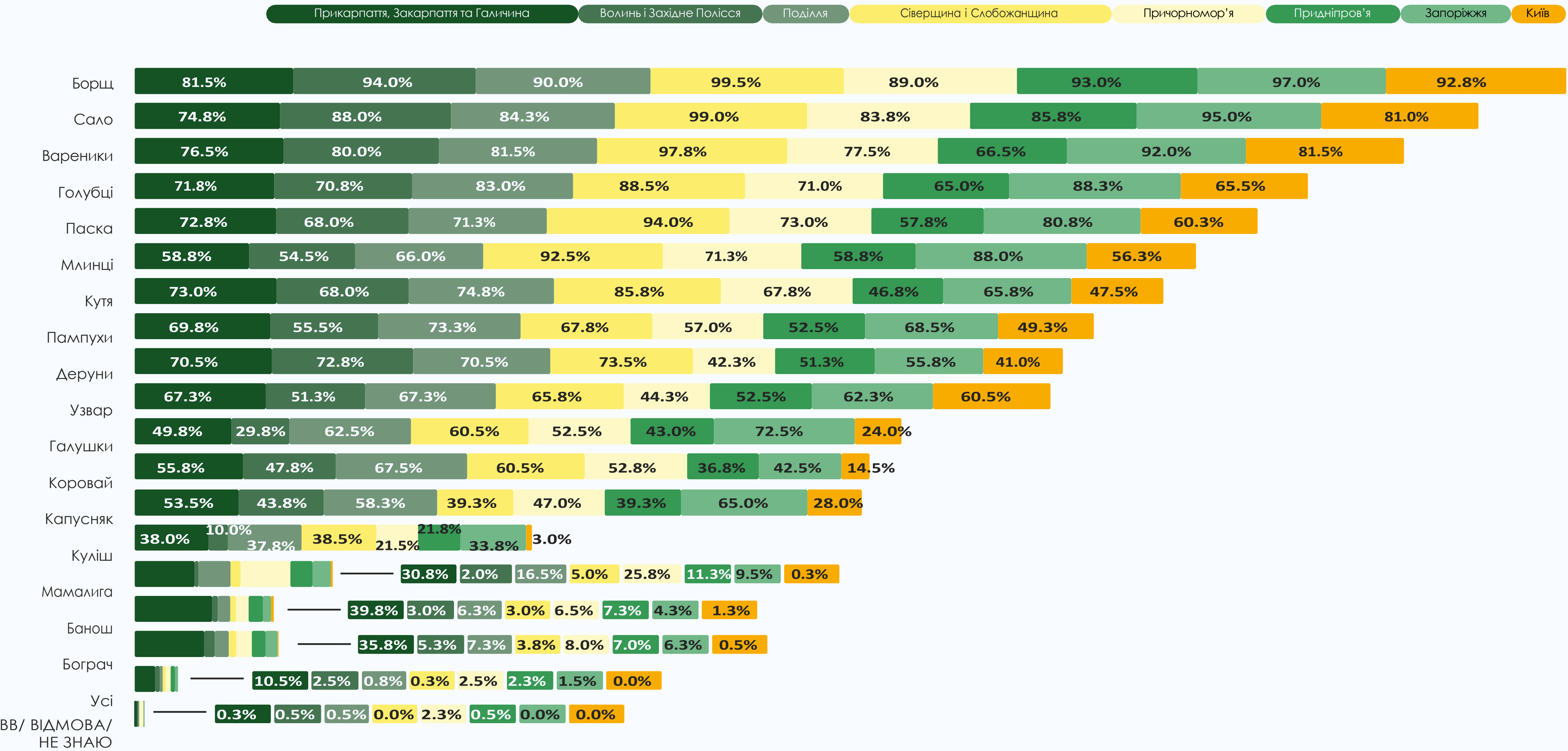

Які страви характерні саме для Вашого регіону? (%)

Сума відповідей перевищує 100 %

IV. Речі та символи

Регіональний розріз

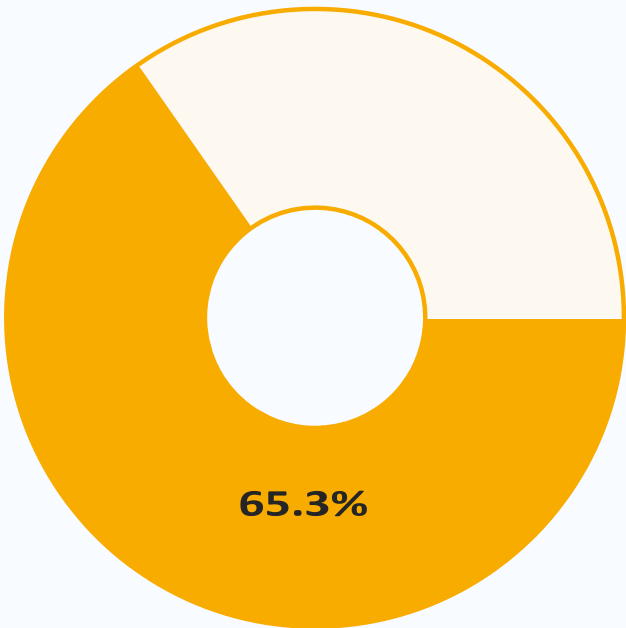

Які українські традиційні ремесла характерні для Вашого регіону? (%)

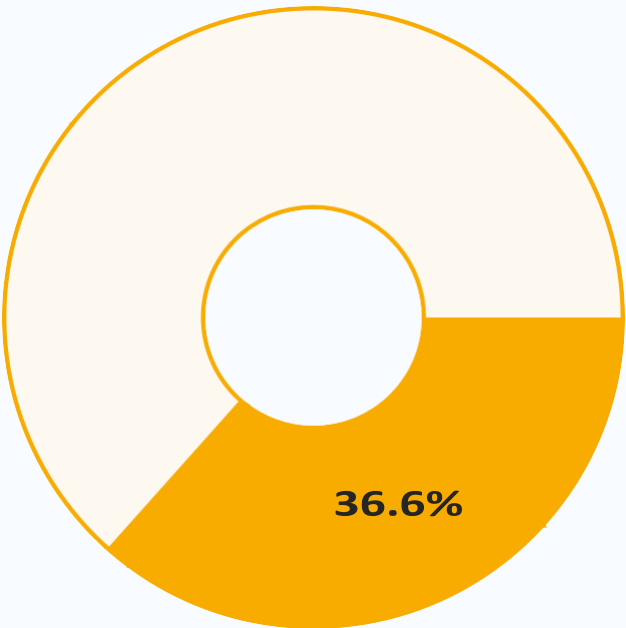
Сума відповідей перевищує 100%
Респондент міг обрати декілька
варіантів відповіді

IV. Речі та символи

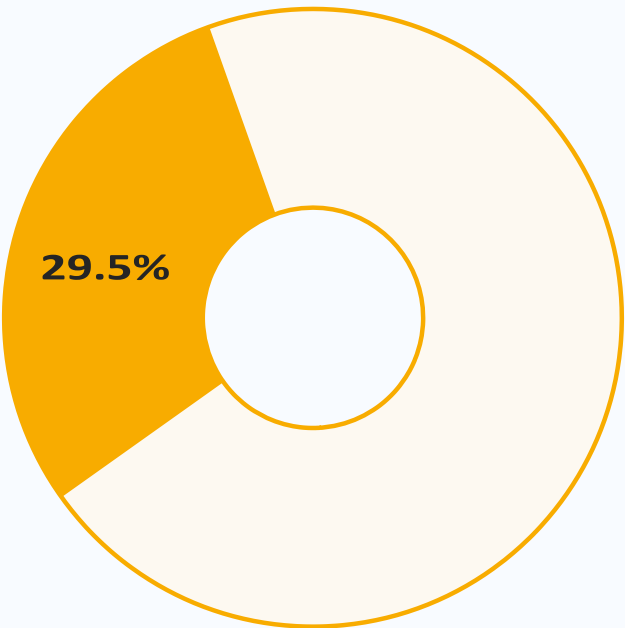
Вишивання

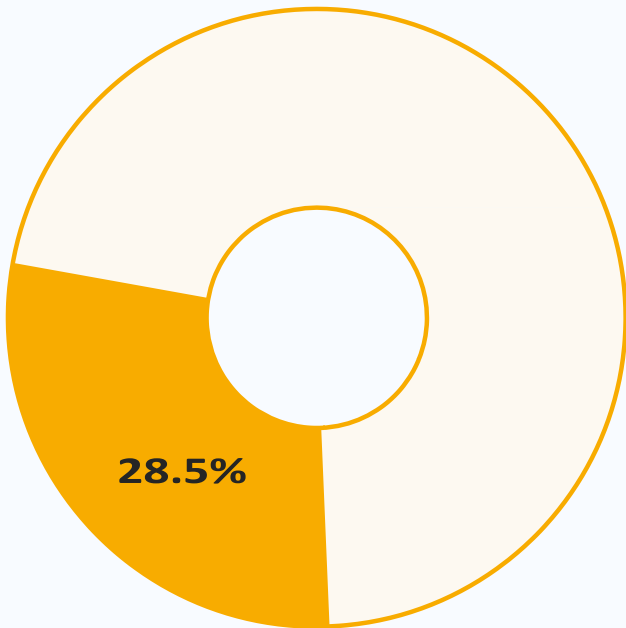
Писанкарство

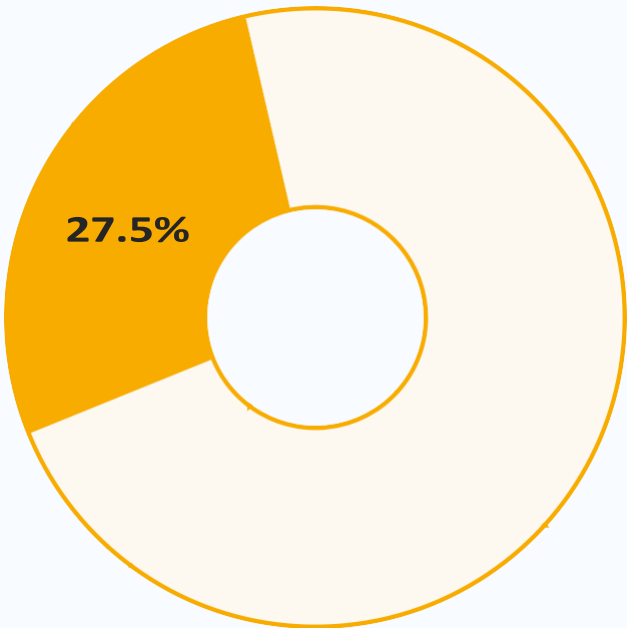
Виготовлення іграшок та оберегів

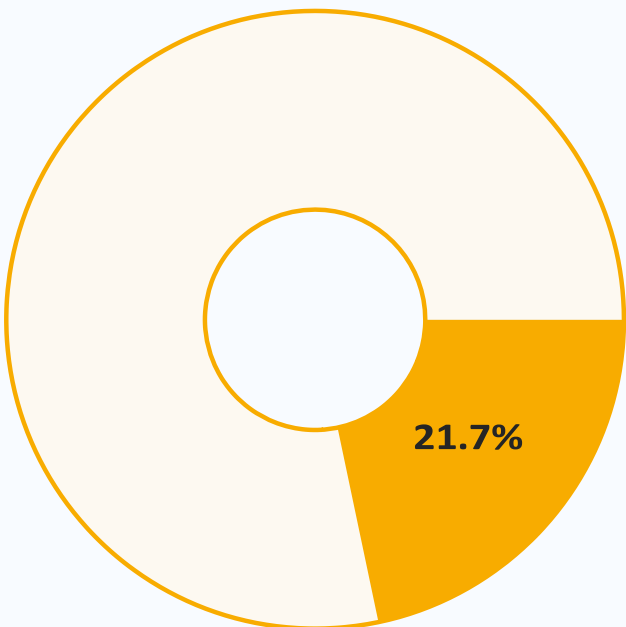
Плетіння з лози чи соломи

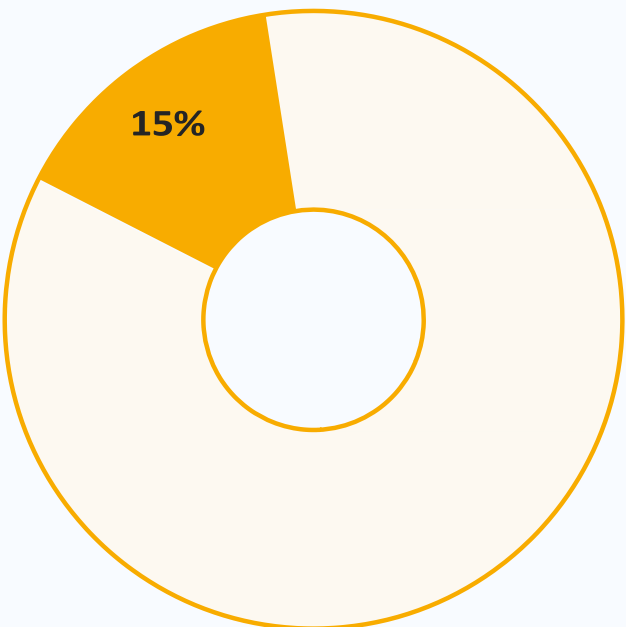
Різьба по дереву

Гончарство

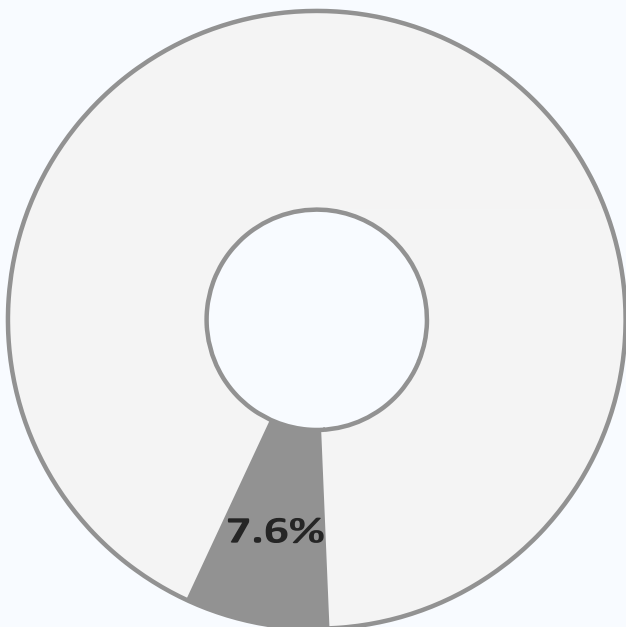
Ткацтво і килимарство

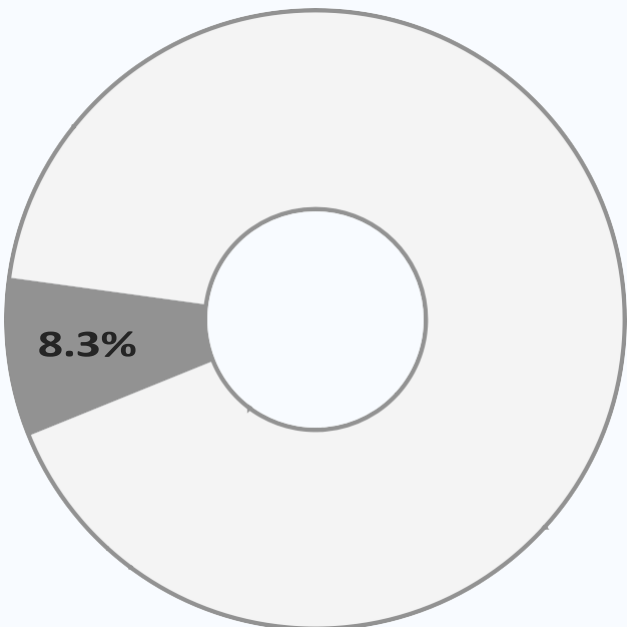
Усі

Жоден

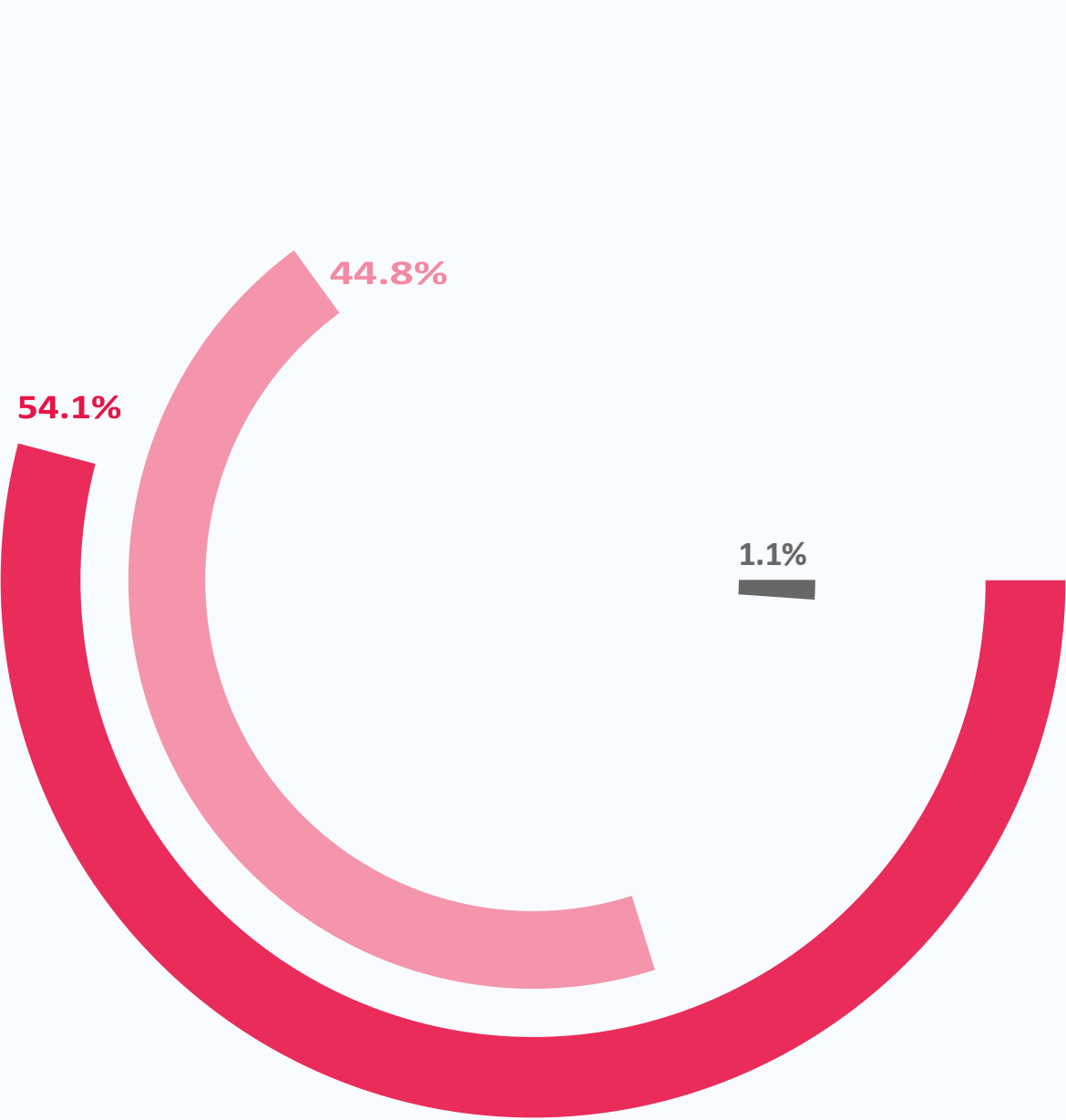

ВВ/ Відмова від відповіді/ Не знаю

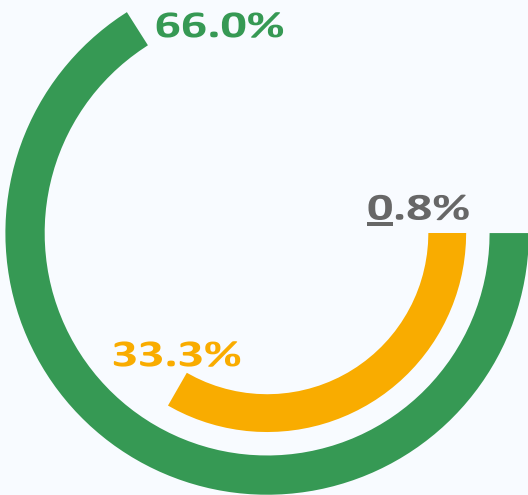
Чи є у Вашій родині сімейні реліквії, які передають від покоління до покоління? (%)

Україна загалом

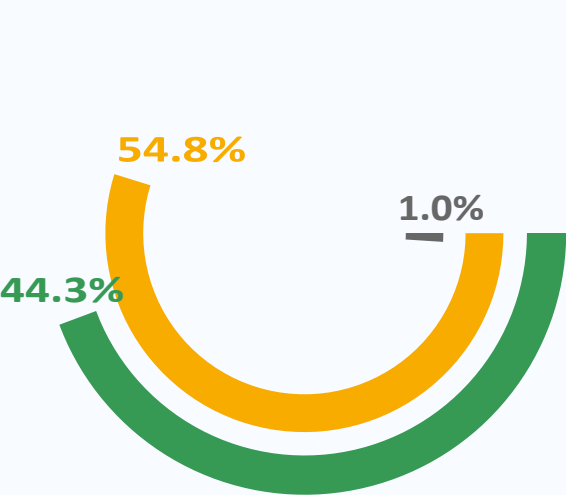

Регіональний розріз

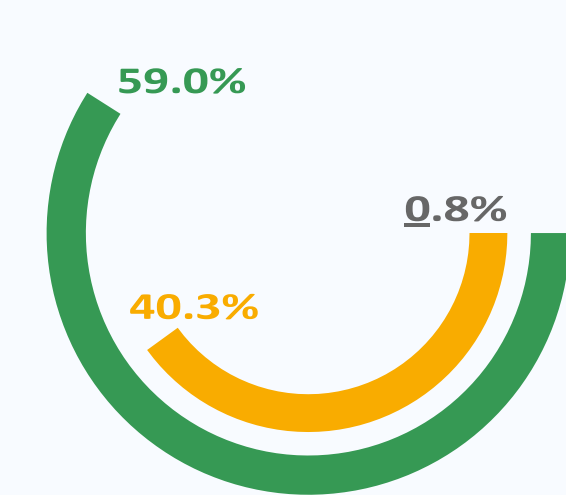
Прикарпаття, Закарпаття та Галичина

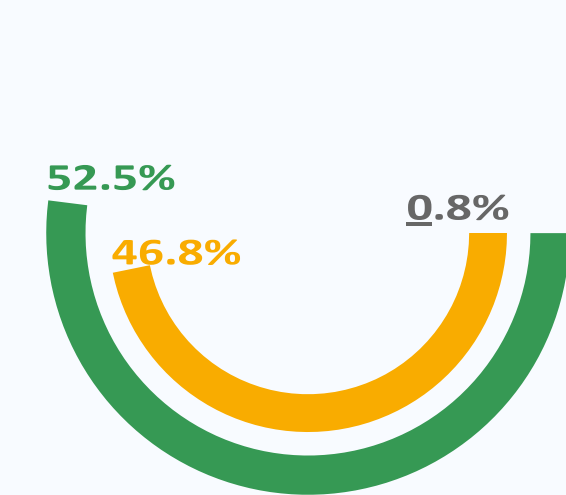
Волинь і Західне Полісся

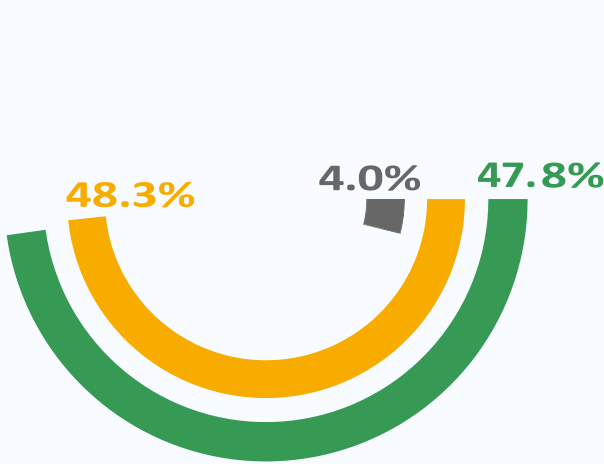
Поділля

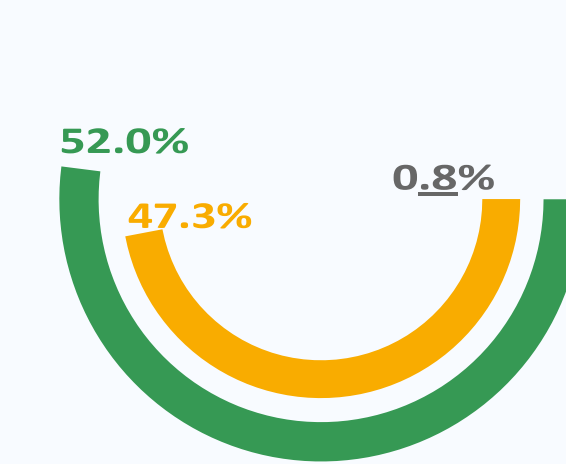
Сіверщина і Слобожанщина

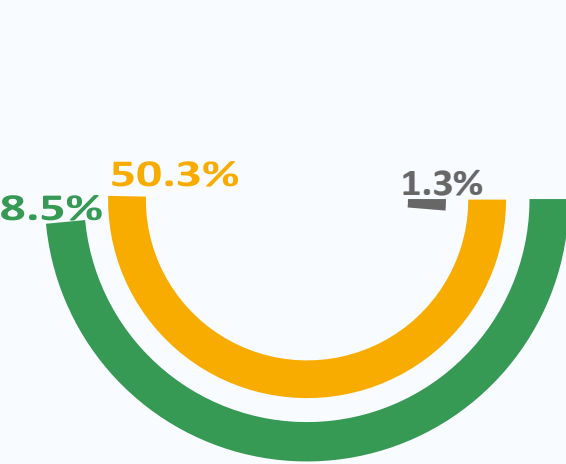
Причорномор'я

Підніпров'я

Запоріжжя

м.Київ

